



ಸಂಪುಟ ೧೨

ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೫೩

ಸಂಚಿಕೆ ೫

ಕುಹಕಿಡಿಗಳು

ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸಚಿವರು ೩ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿನ ಸಾಲದ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ
ದ್ವಿಗ ರುಣ ರುಣ ಕೇಳಿ ಕಿವಿ ಎತ್ತಿದರಂತೆ.

—ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಿವಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯಿ
ತೆಂಬುದು ಶುದ್ಧ ಕುಹಕ.

*

*

*

ನೈಸೂರಿನ ಹವಾಮಾನ. (ಪ್ರಜಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ)

ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೀ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚು.

ಹಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಳೆ.

ಉಷ್ಣಾಂಶ ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು.

ಮೇಘಾಚ್ಛಾದಿತ ವಾತಾವರಣ.

*

*

*

ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣನವರನ್ನು “ ನೀವು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯಾದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿ
ದ್ದಿರಿ” ಎಂದು ಮೇಲ್ಮನೆಯ ವರಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಆತ “ಅಯ್ಯೋ!

ನಾನು ಆಗ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಜನ ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ನಗುತ್ತಾರೆ” ಎಂದಿದ್ದು ಸುಳ್ಳಂತೆ.

*

*

*

ತೆರಿಗೆ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ವೈದ್ಯರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರಂತೆ.

—ತೆರಿಗೆ ತೀರ್ಮಾನ ನೋಡಿ ಸುಸ್ತಾದರೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಪೂರ್ಣ ತೀರ್ಪು ತಿಳಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ?

*

*

*

ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಾರರ ಮೇಲೆ ಪೊಲೀಸಿನವರು ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿದರಂತೆ.

— ಗಂಡನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಮೇಲೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಹಾಗಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲವೇ?

*

*

*

ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಪೊಲೀಸ್ ಧಾಳಿಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸ್ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಯು ಈಗ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿರುವನಂತೆ.

*

*

*

ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆವರು ಸುರಿಸಬೇಕು ಎಂದೊಬ್ಬ ಪ್ರಸಿಫ್ಠ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಹೇಳಿದರಂತೆ.

—ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಲು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಬೆವರು ಸುರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

*

*

*

ಹೆಣದ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದ ರೋಗಿಗಳು ವೈದ್ಯರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಹೆಣದ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಶುರುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

*

*

*

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಕೆಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಹರತಾಳ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದಾಗ,

— ಸದ್ಯ ಬದುಕಿಕೊಂಡೆವವ್ವಾ ಎಂದು ರೋಗಿಗಳು ಅಂದರಂತೆ.

*

*

*

ವರಮಾನತೆರಿಗೆಯ ನೋಟೀಸುಗಳನ್ನು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ತಲಪಿಸಲು, ಅ. ಭಾ. ವಸ್ತ್ರಾದಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರಂತೆ.

ಉ ರಿ ಗಾ ಳು

ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಕುಡಕರನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದೆಂದು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ, ಸೂರ
ತ್ತಿನ ಪಾನನಿರೋಧಾಧಿಕಾರಿ, ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದಾರೆ.... ಹೌದು;
ಕೆಲವರು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತೆ.

* * *

ಜಾಕಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಹಣ ಹಾಕಿದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ತಪ್ಪಾಗದು ಎಂದು ಈ ಸಲ
ವೇದ್ಯವಾಯಿತು....ತುರುಘ್ ಜಾಕಿಯಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ಖಾತ್ರಿ.

* * *

ಪ್ರಶ್ನೆ : ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆಯೇ?

ಉತ್ತರ:—ಇಲ್ಲ; ಪದವೀಧರ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ, ಅಷ್ಟೆ.

* * *

“ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ಮಾಸ್ಕೊದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಮಳೆ” (ಸುದ್ದಿ) ...ಹಾಗಾದರೆ, ನಲ
ಗೊಂದ ವಾರಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ ಕೊಳ್ಳುವವರು ಬಹಳ ಮಂದಿ.

* * *

ರಾಜಕಮಲ್‌ರವರ ಶಾಕುಂತಲಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಂತೆ, ಅವರ ಅಮರ್
ಭೂಪಾಲಿಯನ್ನೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರಂತೆ....ಒಯ್ಯಲಿ! ಇನ್ನೂ
ನೂರಾರು ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೊಯ್ದು, ಆ ಜರ್ಮನರನ್ನು ಕಾಡಲಿ.

* * *

ಈ ಚಿತ್ರದ “ಹೀರೋ”ಗೆ, ಚಿತ್ರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರಲು ಬೇಕಾದ
ಧೈರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ....ಅವನು ಹೀರೋನೇ ಹೊರತು, ಧೀರೋ ಅಲ್ಲ.

* * *

ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಆಡುವ ಜನಗಳಿದ್ದಾರೆ....ಆದರೆ, ನೂರಕ್ಕೆ
೯೯ ಜನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಅನುಭವ.

* * *

ಬುದ್ಧನೇ ಮೊವಲು ಕಮ್ಯೂನಿಸಂನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವನು; ಭಿಕ್ಷುಗಳೇ ಮೊತ್ತ
ಮೊದಲ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರು. (ಅಂಬೇಡ್ಕರ್)....ಹಾಗಾದರೆ, ಅವರೇಕೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ
ತಲೆಗಳನ್ನೇ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡರು ?

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ, ತಮ್ಮ ಉಪಜೀವನದ ದಾರಿ ಬಂದ್ ಆಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಹಲವು ಗ್ರಾಮಸೇವಕರು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ರಂತೆ.

* * *

ಕೆಂಗ್ ಕಾಂಗಿಗೆ ಹಸ್ತಲಾಘವಕೊಟ್ಟ ಬಡಪಾಯಿಗಳ ಸಂಘಮೊಂದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವರಂತೆ.

* * *

ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತವಾದ ಲಂಗುಲಗಾಮು ನೀತಿನಿಯಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಈಚೆಗೆ ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಕುಸ್ತಿಗಳಾದದ್ದಕ್ಕೂ, ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರುಗಳ ಅಖಾಡದಲ್ಲಿನ ಹಣಾ ಹಣೆ ವೈವೋಟಿಗೂ, ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಲು ಒಬ್ಬರು ಅಮೇರಿಕನ್ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಂತೆ.

* * *

ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಡಿಗ್ರಿಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಗೌರವಿಸದೆ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾವು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದಾಗಿ, ತರುಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸವಾಲ್ ಹಾಕಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವರಂತೆ. ಅಜಾದರು ಪಡೆದಿರುವಂತೆ, ಅನರರಿ ಡಿಗ್ರಿಗಳನ್ನಾದರೂ, ತಮಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಮಾಡಲಿರುವರಂತೆ.

* * *

“ಬೆರಿಯ”ರವರನ್ನು ಡಿಸ್ಮಿಸ್ ಮಾಡಿದ ರಷ್ಯಾ ಸರ್ಕಾರ ಅದೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅಮೇರಿಕನ್ ನಿವುಣರೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಾಲವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂಬ ವದಂತಿಗೆ ಆಧಾರ ವಿರಲಾರದೆಂದು ಅಮೇರಿಕನ್ ಸುದ್ದಿಗಾರರು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು.

* * *

ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಯಾವ ರೈಲೇ ಆಗಲಿ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊನೇ ಸ್ಟೇಷನ್ ನ್ನನ್ನು ತಲಪಿದರೆ, ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಸಭೆ ಸೇರಿ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಹೊರಡುವುದೇ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ, ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಬಾತ್ತಿಡಾರರು ನಮಗೆ ಬರೆದಿದಾರೆ.

* * *

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೇಡಿ ಜಗ್ಗೋಜಿಯು ತನ್ನ ಕಳ್ಳತನದ ತಾರೀಖುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸುವುದು;

—ವೋಲೀಸಿನವರು ಎಚ್ಚೆತ್ತು ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರೇಮ ದಿಂದಲೇ ಅಂತೆ.

—o—

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಅವಾಂತರ

ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನೇ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ. ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಶಂಸನಾ ಸಂಘವೇ ಸರಿ ಇದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅಂದದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ, ನಿಸ್ಪೃಹತೆ, ನಿರಹಂಕಾರ, ನಿಯತ್ತುಗಳೇ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ನಿಯಮಗಳು. “ಯಾವ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದಾಗಲೂ ಕಂಡರಾಗದವರು ಇಂತಹ ಕುಹಕು ಮಾತಾಡುವುದು ಪ್ರಪಂಚದ ನೀತಿ—ಅದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದಾರಿ, ನಮ್ಮ ಗುರಿ ನಮ್ಮ ಧೈಯ, ಬಿಡದಂತೆ ಸಾಗುವ” ಎಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪೀಠದಿಂದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಊದಿದ್ದರು.

ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಊರಿಗೆ ಮುಂದೇಳುಗಳು. ಕೋಳಿ ಕೂಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಊರವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮುಂದಾಗಿ ಏಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಜೆ ಈಜೆ ಮನೆಯ ಕಾಡವೋಂಡು ಬದಿಗಿದ್ದ ಹೂಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮನೆಯವರು ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಕಿತ್ತು ದೇವರ ಪಾದಾರವಿಂದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಾದರೂ ಟೀಕಿಸಿದರೆ “ಅಯ್ಯಾ—ಯಾರ ಹೂವು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು—ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಯಿತು—ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕೊಡೂಂತ ನಿಮ್ಮ ಹೂವನ್ನ ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವೇನಿದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಟೀಕಿಸಿದವರು ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ವಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪಾಪಣ್ಣನಿಗೂ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೂ ಒಂದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಆತ ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ವಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಈತ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ. “ನನಗೆ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಟ್ರಬಲ್ವೊಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಪಾಪಣ್ಣ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಆಗೋಣಾಂದ್ರೆ ಏನು!” ಎಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗೋಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಲ ಬೇಡ ದುಡ್ಡಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ವಾದಿಸುವರು. ತಮ್ಮೆದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಪಾಪಣ್ಣನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪೀಠದಿಂದ ಉರುಳಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ತರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು? ನಾವು ಪಂಚಪಾಂಡವರು ಸಂಘದ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ವೆಂಕ, ಸೀನ, ನಾಣಿ, ಗೋಪಿ, ನಾನು, ಇಷ್ಟು ಜನ ಸೇರಿದ್ದೆವು. ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ವಿಯವರು ಏತಿ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘ ಪ್ರೀತಿ. ಅವರು ಬೀದಿ ಗುಡಿಸಿದರೆ ನಾವು ಕಸ ಹಾಕುವೆವು—ಅವರು ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ ನಾವು ಚದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರದು ಕೌರವರ ಪಾರ್ಶ್ವ. ಪಾಪಣ್ಣ ಅವರ

ಕಡೆ ಶಕುನಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕೃಷ್ಣ. ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು ನಮ್ಮೂರ ರಾಜಕೀಯ.

ಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧ್ಯಾತ್ಮೋ ಹತಃ ಎಂದು ಧರ್ಮ ರಾಯನ ಮಾತನ್ನು ಸುಳ್ಳಿನಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಸದಾ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಉಡುತಾ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮರಾಯ (ವೆಂಕ)ನ ಮಾತೆಂದರೆ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅರ್ಜುನನ ರಥಕ್ಕೆ (ಸೀನನ ಕಾರು) ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಗಾಡಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನಿದ್ದರೂ ನಾಣಿಗೆ (ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಭೀಮ) ಕೊಂಚ ಹೆದರುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನ ಅಂಗಾಂಗ ಬಲ ಮತ್ತು ಇವರ ಕದುರು ಕಡ್ಡಿತ್ವವೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಗೋಪಿ, ನಾನು (ನಕುಲ ಸಹದೇವ) ಅವರ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಭಾರತಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಸೊಗಸಾದ ಸೂತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ನಾವುಗಳು ಅವರನ್ನು ನಂಬಿದ್ದೆವು. ಯಾವ ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿದರೂ, ನನಗೆ ಮೊದಲ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಜಾನ್ಸು ಕೊಡುವರು, ನಾನು ಸಂಗೀತ ಬಲ್ಲೆ. (ಅಂತ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ) ವೆಂಕನ ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣ, ಸೀನನ ವಂದನಾರ್ಪಣೆ. ನಾಣಿಗೆ ಮಾತು ಬರದು, ಅವ ಕೊಂಚ ಬಿಕ್ಕಲು ಆಸಾಮಿ—ಅದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಉಪಹಾರದ ಏರ್ಪಾಡು ಇತ್ಯಾದಿ—ಗೋಪಿಗೆ ಹಾರ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ಹೀಗೆ ಹಂಚಿ ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಭೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವರು.

ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದರು. ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ಪಿಯವರು ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿ ಅವರಿಗೊಂದು ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ನಾವುಗಳೂ ಹೋಗಿದ್ದೆವು—ಪಾಪಣ್ಣನಿಗೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟರೂ, ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆತ ಸದಾ ಯಾವ ಸಭೆಯಾದರೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕರೀ ಕೋಟು—ಟೈಯಿ ಸೂಟು ಹಾಕಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹಾರಾ ಹಾಕುವ ಪಾಪಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತಳಮಳಿಸಿತು—ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದರೆ ಇವರ ಕೈಯಿ ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯ್ತು—ವೆಂಕನಿಗೆ ಕಿವಿ ಹಿಂಡಿದರು—ಭೀಮ ಷಡ್ಡು ಹೊಡೆದು “ನೀವು ಹೂ ಅನ್ನಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರೆ—ಈ ಪಾಪಿ ಪಾಪಣ್ಣನ್ನ ಹೂತು ಹಾಕ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿದ, ಅವತ್ತು ನಾವು ಪಂಚ ಪಾಂಡವರು ಈ ಶಕುನಿಯನ್ನು ಹಿಸುಕಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಆದರೆ ಧರ್ಮರಾಯನಂಥ ವೆಂಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದ. ನಾಣಿಗೆ ಕೋಪ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಉಪಹಾರಕ್ಕೆ ಕೂತ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವರ ಕಡೆಯವರೆನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗವಾದಕೂಡಲೇ, ಪಾಪಣ್ಣನ ಭಾಷಣ ಅರ್ಥ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಕೈ ತಟ್ಟಿದೆವು. ಅಳುವಕಡೆ ನಕ್ಕೆವು, ನಗುವ ಕಡೆ ಅತ್ತೆವು.

ಸುಮ್ಮನಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೇಕೆ ಹೊಡೆದು ಅವನ ಭಾಷಣಾನ ಅಧ್ವಾನ ಮಾಡಿ ದೆವು. ಇದು ಕಂಡ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಹಿರಿ ಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿದರು ಮರುಕ್ಷಣವೇ ಪಾಪಣ್ಣನ ಭಾಷಣ ಅವರನ್ನು ಚುಚ್ಚಿತು. “....ಆದಾಗ್ಯೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನೆ ಅಂಗಳದ ಹೂವನ್ನು ಕದ್ದು ನಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಶೃಂಗರಿಸುವ ಕಳ್ಳ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡದೆ, ನಮ್ಮ ತೋಟದ್ದೇ ಆದ ಈ ತುಳಸಿ ದಳವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಸಾಕು. ಕದ್ದ ಕದಳೇ ನೆವೇದ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಇದ್ದ ಭತ್ತಿಯ ನಮಸ್ಕಾರವೇ ಮೇಲು.... ದೇವರು ಅಂಥ ಬುದ್ಧಿ ನನಗೆ ಕೊಡದೆ ಇರಲಿ....” ಎಂದು ಪಾಪಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹಾರ ಹಾಕುವಾಗ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತಾಯ್ತು--ಇಡೀ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪುಷ್ಟ ತಸ್ಕರರೆಂದು ಕರೆದದ್ದು ಅವರನ್ನು ಹುಚ್ಚರನ್ನಾಗಿಮಾಡಿತ್ತು. ಸಂಚ ಪಾಂಡವರೊಡಗೂಡಿ ತಕ್ಷಣ ಸಭೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು. ಮರುದಿನ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಸಭೆ ಸೇರಿದೆ-ಅದೇ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ-ಪಾಪಣ್ಣನಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡತಕ್ಕದೆಂದು ನಾವು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆವು.

ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ವಿಷಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಘುಂದಿರ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಗ್ರಾಂಟು ಕೊಡಿಸಲು ಬೇಡುವುದೆಂದೂ-ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಮಾತಾಡಿ ನಮ್ಮ ನೀತಿ-ಧೈಯ-ಗುರಿ ತಿಳಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಂಘ ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ಪಿಗಿಂತ ಒಂದು ಕೈ ಮೇಲೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಮಿಡ್ಲಿಸ್ಕಾಲನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಭೇಮನ ಕೈಲಿ ತಳಿರು ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಜನುಖಾನೆ ಹಾಸಿಸಿದೆವು. ವೆಂಕಟ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರು ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ನಾವು ಜನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಜಮಾಯಿಸಿದೆವು. ಜನ ಬರರು ನಾವು ಬಿಡೆವು ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಜನ ಕುಂತರು. ಆದರೂ ಬರಿದೋ ಬರಿದು-ಪಾಪಣ್ಣನ ಅನುನಾಯಿಗಳು ಕಾಂಫೋಂಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿ ಸಭೆಗೆ ಬರುವವರಿಗೆ ಹೆದರಿಸಿ ತಡೆದರು. ನಾಣಿ ಕಡೆಗೆ ಜನ ತುಂಬಿಸಿ ಲಿಕ್ಕೆ ಚರುಪೇ ರಾಜಮಾರ್ಗವೆಂದು ಸ್ಕೂಲಿನ ಬೋರ್ಡು ತಂದು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ- ‘ಚರುಪು ಕಡಲೇ ಗುಗ್ಗುರಿ’ ಎಂದು ಬರೆದ. ಜನ ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ಬಂದರು, ಪಾಪಣ್ಣನ ಕಡೆಯವರೂ ತೂರಿಕೊಂಡರು.

ಜರಿಪೇಟೆ-ಕರೀ ಕೋಟು-ಜರಿಶಲ್ಯ-ಕಲಾಪತ್ತಿನ ಪಂಚೆ ಹುಬ್ಬಿನ ನಡುವೆ ಕುಂಕುಮ ಧರಿಸಿ ಜಗಜ್ಜೋತಿಯಂತೆ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ರಾರಾಜಿಸಿದರು. ಉಪ ಚರಿಸಿ ಪಾಪಣ್ಣನನ್ನು ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ನಂತೆ ಮಾನ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು ಪೀಠ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ನಾನು ಕೈ ಮುಗಿದು “ಜಯತು ಜಯತು ಬಾರತಮಾತಾ” ಎಂದು ಕಂಚು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕಿರುಚಿದೆ. ವೆಂಕನದು ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣವಿತ್ತು-ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಅವನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿತು. ಅವರೇ ಸ್ವಯಂಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತರು. ಸಂಜೆ ಆರುವರೆಗೆ

ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ಭಾಷಣ ಭೋರ್ಗರೆವ ಜೋಗದ ಜಲಪಾತದಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಸಭೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು. ನೆರೆದ ಮಂದಿ ಕೈ ತಟ್ಟಿದರು. ಕೊರೆತ ನಿಲ್ಲುವಲ್ಲದು “....ನಾನು....ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಒಂದೇ ಶಾಲೆಯ ಅಂಗಳದ ಜೇವೆಕಾಯಿ ಕದ್ದಿದ್ದೆವು, ಇಬ್ಬರ ರಾಜಕೀಯವೂ ಉಪ್ಪಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು—ಅವರದೂ ನನ್ನದೂ ಒಂದೇ ನಕ್ಷತ್ರ—ಒಂದೇವಾರ ಒಂದೇ ತಿಥಿ....” ಎಂದಾಗ ಸಭಿಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ‘ನಿಮ್ಮ ತಿಥಿ ಹಾಗಿರಲಿ ನಮ್ಮದನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ’ ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಕಳಿಸಿದರು. ಮಹಾರಾಯ ಬಿಡಲೊಲ್ಲ—ಘಂಟೆ ಎಂಟಾಯ್ತು—“ಚರುವು ಚರುವು” ಎಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಅದರ ಏರ್ಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಭೀಮ ರುಚಿ ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಾಲು ಪಾಲು ಮುಗಿಸಿದ್ದ. ಹಸಿದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ—ಕಾಲು ಬಡರಿ ಗುಗ್ಗುರಿ ಎಲ್ಲಿ ಸಾಕು. ಅರ್ಜುನ ಬಂದು “ಇಷ್ಟು ಸಾಲೋಲ್ಲಾ ಕಣೋ” ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾದ....ತಕ್ಷಣವೇ ಭೀಮ “ಹಾಗಾದರೆ ಇದನ್ನೂ ತಿಂದು ಬಿಡೋಣವೇ? ...” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಅನ್ನುತ್ತ ಅದನ್ನೂ ಮುಗಿಸೇಬಿಟ್ಟ ಭೂಪತಿ. ಅರ್ಜುನ ಹಣೆ ಹಣೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡ. ಭೀಮ ತೇಗಿದ ಗೋಪಿ ಹಾರ ಹಿಡಿದು ಓಡಾಡಿದ ಆದರೂ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ ಮಾತು ಮುಗಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಹೋಗಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಘ....ಅದರ ಗ್ರಾಂಟು—ಅದರ ಮಂದಿರದ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ಕೋಪವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಖ್ಯದಿಂದ ಕೇವಲ ತಮ್ಮದೇ ಸ್ವಂತ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಆಸಾಮಿ ತಿರುಗಿತು. ತಮ್ಮ ಓದು—ತಮ್ಮ ಗೋಲಿ ದಾಂಡಿನ ಆಟ—ತಮ್ಮ ಮುಂದಾಳುತನ—ತಮ್ಮ ಶಿಸ್ತು—ತಮ್ಮ ಧೈರ್ಯ—ತಮ್ಮ ತ್ಯಾಗ ತಮ್ಮ ನೀತಿ ತಮ್ಮ ದೆಸೆಯಿಂದ—ತಮಗೆ—ತಮ್ಮ ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮ ಮಾತಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ನನಗೇ ಆ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ—ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಭೀಮನನ್ನು ಕೆಣಕಿತು—“ಎ ಎ ಎದ್ದು ನವದ್ದು ಬಿ ಬಿ ಬಿಡಲೆ ಈ ಬ ಬ ಭಾಡನ, ನೆ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣನ್” ಎಂದು ಬಿಕ್ಕಿದ ಧರ್ಮರಾಯ. ವೆಂಕ ಶಾಂತಂ ಶಾಂತಂ ಎಂದು ತಡೆದ. ಗೋಪಿ ಹಾರಾ ಹಾಕೇಬಿಟ್ಟ—ನಾನು ಜನಗಣ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೊಣಗಿದೆ. ಸಭೆ ಚರುವು ಖಾಲಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗಲೇ ಭರಕಾಸ್ತಾಗಿ ಬರಿದಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಘಂಟೆ ಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಾರನೇ ದಿನ ಈ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯನೇ ಶಕುನಿ—ಪಾಪಣ್ಣನೇ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಸಂಘವನ್ನು ಮುನ್ನಿಪಾಲ್ಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆವು—ಪಾಪ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

—ದಾಶರಥಿ ದೀಕ್ಷಿತ

ಕಪಿಯ ಕಲಹಕಾಂಡ

ಸೇತುಬಂಧನ, ಲಂಕಾವಿಜಯ, ರಾಕ್ಷಸ ಸಂಸಾರ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ ಸಾಹಸಗಳಿಗಾಗಿ ವಾನರಸೇನೆಯ ದಂಡನಾಯಕರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಪಾಯಿಗಳೂ, ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವುದು, ಮರಗಳನ್ನು ಕೀಳುವುದು, ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರಷ್ಟೆ. ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೇ ಬುಡಸಹಿತ ಎತ್ತಿತಂದು ಇರಿಸಿದರಷ್ಟೆ. ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದ ಸೌಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಉರಿಸಿ ತಣಿದರಷ್ಟೆ.

ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾದನಂತರ, ಸುಗ್ರೀವ ಮಹಾರಾಜನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಸಿಂಹಾಸನದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಳಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಆದರೆ, ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ವಾನರರು ಕಿರುಕುಳಕೊಡಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿದರಂತೆ. ಮಾತೆತ್ತಿದರೆ, ನಾವು ರಾವಣಧ್ವಂಸಕರು, ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನು ಪಾಲಿಸುವಂತಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಅವು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದುವಂತೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಫಲಮೂಲಾದಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅವು ಹನುಮಂತನನ್ನೇ ಬೈದು ಅವನ ಮನನೋಯಿಸಿದುಹಂತೆ. ಉತ್ತರ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದ ಅರಸನಾದ ರಾಮನಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ರಣರಂಗಕ್ಕೆಳೆದೊಯ್ದರು, ಎಂದು ದೂರಿ, ಮರ ಮರಕ್ಕೂ ಸುಗ್ರೀವನನ್ನು ಅವಹೇಳನಮಾಡುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ತೂಗಿಹಾಕಿ, ಅನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಬುಡಸಹಿತ ಕಿತ್ತುವಂತೆ. ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮಧುವನಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ರಾಮ ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿಗೇ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಎಂದು ಕೂಗಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕೆಂಚಗಾದುವಂತೆ.

ಆಗ, ಲಂಕೆಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿ, ಕಳೆದುಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೆ ತೇಜೋವಂತರಾಗಿ, ಅವರು ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ರುಳಿಸಿ, ಬೇರೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಗದ್ದುಗೆಗೆರಿಸಿದರಂತೆ. ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ, ಏಕೆ, ಭಾರತವರ್ಷವನ್ನೆಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ರಾಕ್ಷಸರೇ ಆಳಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದ, ಅವರು ವಾನರ ನಾಯಕರ ನೆರವು ಬೇಡಿದರಂತೆ.

—ಸಶೇಷ

ಬಡ ಬೋರೇಗೌಡ

“ಬಡ ಬೋರೇಗೌಡ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ” ಎಂದು ಹದಿನಾರಡಿ ಮೋಟಾರಿಂದಿಳಿದ ಟೋಪಿನಾಯಕರು ಘಂಟಾ ಘೋಷವಾಗಿ ಭಾಷಣಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಉಪಮಾನ ಉಪಮೇಯಗಳು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೀರಾ ಹತ್ತಿದುವು. ನಾವು ಪಹರಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬಡಬೋರೇಗೌಡ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಷ್ಟಪಡುವ ಬದಲು, ನಾವೇ ಅವನ ಹಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಈಗೀಗ ಥಳುಕಿನ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿದ ಥಳ ಥಳಿಸುವ ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿದ ಮೋಜಿನ ಡಾಕ್ಟರುಗಳೂ ಕೂಡ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಡ ಬೋರೇಗೌಡನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ದವಾ ಖಾನೆ ಇಟ್ಟು ಏಳಿಂಟು ದಿನ ರೋಗಿಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶುರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಲ್ಲವೇ?

ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಾವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಡಬೋರೇಗೌಡನ ಹಿತ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡೋದು ನ್ಯಾಯ ಅಲ್ಲವೇ? ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಲಾಯರ್ ಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ. “ನೋಡಿ ಸಾರ್ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸೇರಿ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಇನ್ನೂ ಬೆಂಚು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಂದು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋ ಬಡಬೋರೇಗೌಡರ ಕಷ್ಟ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಪಾಡು ಬೀಳೋದು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಎಂಟು ದಿನ ರಜಾ ಕೂಡಿ ನಾನು ಚೇತಮಂಗಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಡ ಬೋರೇಗೌಡನನ್ನು ಅವನ ‘ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದು, “ಎನಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ್ಯಾವುದಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಮೇಲೆ ಜಿದ್ದು ಇದೆಯೇ? ಏನಾದರೂ ತಕರಾರು ವ್ಯಾಜ್ಯ ಹೂಡಿ ಕಂಡವರ ಜಮ್ನಾನು ನುಂಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಸೋಡಿ ಮಾಡಿಸಲು ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವಿದೆಯೇ” ಎಂದು ಕೇಳು

ತ್ತೇನೆ. ಅವನ ಅನುಕೂಲ ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ತ್ರಾಸು ಆಗದಂತೆ ಅವನ ಕೆಲಸ ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲುಮುಂದು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಆಗ್ಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾಧಾನ ಇರುತ್ತೆ. ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ. ಹಾಗೂ ಒಂದೆರಡು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಸಿಗಬಹುದು. ನಿಮಗೂ ಚೆನ್ನು ನನಗೂ ಹಿತ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಲಾಯರು ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಕನ್ನಡಕದ ಮೇಲಂಚಿನಿಂದ ಬಿಳಿ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರು, ಮೈಕ್ರಾಸ್ಕೋಪಿನಲ್ಲಿ ನೋಡೋರ ತರಹಾ!

“ನಿನ್ನ ಬುರುಡೆ ಪೂರ್ಣ ಖಾಲಿ ಅಂತಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ರುಜುವಾತು ಕೂಡ ನೀನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಹೇಳೋದು ಕೇಳಿದರೆ “ಅದರ ಲ್ಲೇನೂ ಇದೆ ಮರ್ಮ ಎನ್ನಿಸುತ್ತೆ” ಹೋಗಿ ಬಾ ಮಗು. ಒಂದುವಾರ ಅಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಹತ್ತು ದಿವಸ ಹೋಗಿ ಬಾ. ಬರೋವಾಗ ಸಚೇಲಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾ. ಚೇತಮಂಗಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ಗೌಡರನ್ನು ಹೋಗಿ ನೋಡು. ಮೂರು ವರ್ಷದಿಂದ ಆತ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿ ಕಡೆ ಸುಳಿದೇ ಇಲ್ಲ. ದಿವಾಳಿಯಾಗಿ ದ್ದಾನೋ ಅಥವಾ ಅವನ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲಾ ದಿವಾಳಿಯಾಗಿದ್ದಾರೋ ತಿಳಿದು ಬಾ.” ಎಂದು ಹರಿಸಿ ತಲೆ ನೀವಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿದರು.

ಚೇತಮಂಗಲಕ್ಕೆ ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ರಂಕು ಹಾಸಿಗೆ ಇಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮಾಸ್ತರ ದೋಸ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ದೊಡ್ಡ ಗೌಡನ ವಠಾರ ಎಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ನೇರನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೆ. ದೊಡ್ಡ ಗೌಡ ಹಜಾರದಲ್ಲೇ ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಜಗಿಯುತ್ತಾ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಆರೆಂಟು ಜನ ಕೈಮುಗಿದು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ಕೂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಹಜಾರದ ಅಂಚಿನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತೆ ನಮ್ರನಾಗಿ. ಆರೆಂಟು ಜನರನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ. ಚಕಿತನಾದೆ. ಯಾರು ಅಂತೀರಿ ಅವರು. ನಮ್ಮೂರು ಡಾಕ್ಟರು. ನಮ್ಮೂರು ಸಬ್ ಡಿವಿಷನ್ ಆಫೀಸರು, ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಇಂಜಿನಿಯರು, ಮೋಹನ ವಿಳಾಸ ಕೆಫೆಯ ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯನವರು, ಗರುಡಿ ಹನುಮಯ್ಯ, ಭಾಗವತದ ದಾಸರು. ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮೂರವರೇ! ಎಲಾ! ಎಲಾ! ನಾನು ಬಡಬೋರೆಗೌಡನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಿದೆ ಅಂದರೆ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಆಗಲೇ ಹಾಜರು! ಏನು ಚೂಟಿ ಮನುಷ್ಯರಪ್ಪಾ ಎಂದು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. ಡಾಕ್ಟರು ಒಂದು ಚೀಟಿಕೊಟ್ಟರು—ಕೊಟ್ಟರೇನು ಬಂತು!—ಅರ್ಪಿಸಿದರು ದೊಡ್ಡ ಗೌಡರಿಗೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆಗಲಿ ನೋಡೋಣ ಡಾಕ್ಟರೇ ನನ್ನ ಕೈಲಾದ್ದು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅಭಯವಚನ ಆಡಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಬ್ ಡಿವಿಷನ್ ಆಫೀಸರು, ಒಂದು ಚೀಟಿಕೊಟ್ಟು, ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತಾವಿಲ್ಲಿ ಅಮಿಾಲ್ದಾರ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ದರಖಾಸ್ತು ಕೊಡಿಸಿದ್ದ ವಿಷಯ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಹೌದು

ರಾಯರೆ ಅದೊಂದು ಅನ್ಯಾಯದ ಕಂದಾಯ ಕತ್ತಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಗೌಡರು ಹೇಳಿದಾಗ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜಾರಿಕೊಂಡರು, ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಆಫೀಸರು. ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಇಂಜಿನಿಯರು ಊರ ಕೆರೆ ಮಾತೆತ್ತಿ, ಗಂಗೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲುವೆ ಹಾಕೋ ಏರ್ಪಾಡಿದೆ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ಲಾನಿನಲ್ಲಿ-ಆಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಜಮೀನು ಚಿನ್ನ-ಚಿನ್ನವಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಒಂದು ಚೀಟಿಕೊಟ್ಟರು. ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಾವೇ ಖುದ್ದು ತಯಾರಿಸಿದ ಹಲ್ವದ ತಟ್ಟೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅದರೊಡನೆ ಚೀಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಗರುಡಿ ಹನು ಮಯ್ಯ, ದಾಸರು, ಏದೇ ರೀತಿ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಆರ್ಪಿಸಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ದೊಡ್ಡಗೌಡರ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು....ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ! ಚೀಟಿ ಇದೆಯೇ ಎಂದರು.

ಇದೇನಿದು? ಈತ ಡಾಕ್ಟರು ತರಹ ಚೀಟಿಕೇಳಾನೆ. ಏನು ಚೀಟಿ ಎಂದು ಅನುಮಾನ.

“ಅಲ್ಲಾ ಗೌಡರೇ! ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಗೆ ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ನಾನೊಬ್ಬ ಬಡ ಹುಡುಗ ಲಾಯರು. ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನ್ರು ಲಾಯರು ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಅಂತ ಅತಿಜಾಣರು. ನಿಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಇಲ್ಲೇ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ” ಎಂಪೆ.

ದೊಡ್ಡಗೌಡರು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಜೋಳ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಎರಡು ಜತೆ ಎತ್ತುಗಳೂ ನಕ್ಕವು. ಹೆಜಾರಕ್ಕೆ ಹೆಜಾರವೇ ನಗಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ನಾನು ಕಂಗೆಟ್ಟೆ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ದೊಡ್ಡಗೌಡರು ದಯಾಪೂರಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

‘ಅಯ್ಯೋ! ಮಗು. ಲಾಯರಸೇವೆ ನನಗೇಕೆಬೇಕು ಈಗ ಅದೆಲ್ಲಾ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಆಶ್ರಮದ ಮಾತು. ಈಗ ನಾನೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿವರ ಅಹವಾಲು ಕೇಳಿ ತೀರ್ಪುಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಅಥವಾ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಬಂದ ಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಭೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಚೀಟಿಗಳು ನೋಡು ಇವತ್ತಿಗೆ ನಾನೂರು ಸುಮಾರರಷ್ಟು ಆಗಿದೆ—ಅದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಜನರನ್ನ ಅಂತ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಏನೋ ಯೋಚನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಿ. ದೊಡ್ಡವರ, ಅನುಭವಸ್ಥರ ಮಾತುಕೇಳಿ, ಪಟ್ಟಣ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೋ. ಈ ಕಡೆ ತಲೆಯೇ ಹಾಕ ಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆ ಟ್ರಂಕು ನೋಡುತ್ತೀನಿ. ಗೈರು ಹಾಜರು! ಮಾಸ್ತರನ್ನ ಕೇಳಿದೆ.

ಅಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಹೀಗಂತೀರಿ ನಿಮ್ಮ ಜತೇಲಿ ಬಂದಿದ್ದರಲ್ಲಾ ಅವರು ಬಸ್ಸಿಗೆ ಈಗ ತಾನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು ಬೇಗ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಎಂದರು. ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯ ಇರಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಓಡಿದೆ. ಆಗ ತಾನೇ ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಬಸ್ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಓಡಿ ದರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಕೂತೆ. ಹೆಂಡದಲಾರಿಯೊಂದು ಆ ಕಡೆ ಬಂದಾಗ ಅದರ ಸಾರಥಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಊರು ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನೂ ನೋಡಿದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡೆ ದಿಟ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ಟ್ರಂಕು ನಾಳು ತರಲಿಲ್ಲ ಎಂದ, ಅವ.

ಲಾಯರ ಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ ನಡೆದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ. ಕೆಟ್ಟು ಪಟ್ಟಣ ಸೇರು ಅಂತ ಅದಕ್ಕೇ ಅನ್ನೋದವ್ವಾ! ಅಂದರು.

—ಬಚ್ಚ

— 0 —



ಪಳಗಿದ ಕೈ

“ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗಪ್ಪಾ! ಈ ಬಸ್ ಹೊರಡೋದು.”

ಆಕೆ ಆತುರ ಆತುರವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು. ಮಗಳಿಗೆ ದಿನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಗಳೂರಿಗೆ ಬೇಗ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಆಕೆ ಆತುರ. ಸತಿಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಎರಡು ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಮನೇಲಿ ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

“ಡ್ರೈವರ್ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಹೊರಟುಬಿಡುತ್ತಮ್ಮಾ.”

ಕಂಡಕ್ಕರು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಅಗಿಯುತ್ತಾ.

“ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದಾನಪ್ಪಾ!”

“ನಾಷ್ಟಾ ಮಾಡುಕ್ಕಮ್ಮಾ.”

“ಹಾಗಂದರೇನಪ್ಪಾ!”

“ತಿಂಡಿ ಕಾಫಿ ತಿನ್ನುಕ್ಕಮ್ಮಾ.”

“ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಾನಪ್ಪಾ! ಆಗಲೇ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಆಯ್ತಲ್ಲಪ್ಪಾ!”

“ಇನ್ನೇನು ಒಂದು ಬಿಡೋನಮ್ಮಾ.”

“ನೀನು ಹೋಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಬರಬಾರದೇಪ್ಪಾ.”

“ಯಾರಾದರೂ ಬಸ್ಸಿನ ಹತ್ತಿರ ಇರಲೇಬೇಕಮ್ಮಾ.”

“ನಾನು ಇರ್ತಿನಲ್ಲಪ್ಪಾ.”

“ಹಾಗಲ್ಲಮ್ಮ ಬಸ್ಸಿನೋರು ಯಾರಾದರೂ ಇರಲೇಬೇಕಮ್ಮಾ.”

“ಅದು ಯಾಕಪ್ಪಾ ಅಂತಹಾ ಹುಕುಂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ?”

“ಹೋದ ಸರ್ತಿನೋಡೀಮ್ಮಾ! ಡ್ರೈವರು ನಾಷ್ಟಾಕ್ಕೆ ಎದುರು ಹೋಟಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುಕ್ಕೆ ಅಂತ ನಾನು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಕೂಡ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬಾತ ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಬಂದೋನು ಸ್ವಲ್ಪ ಠಳಾಯಿಸಿ ನೋಡಿದ ಏನು ಯೋಚನೆ ಬಂತೋ, ಬಸ್ಸಿನ ಡ್ರೈವರ್

ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡು, ಬಸ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ವಾಡಿ ಬಸ್ಸನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟ. ದ್ರೈವರಿಗೆ ನನಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬಸ್ಸಿನ ಹತ್ತಿರ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರು ಅಂತ ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಹಾಕಿದರಮ್ಮಾ!”

“ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವೇನಪ್ಪಾ ಬಸ್ ಬಿಡೋದು”

“ಈ ಬಸ್ಸು ಸುಲಭವಮ್ಮಾ—ಬೀಗದ ಕೈ ತಿರಿಗಿಸೋದು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಮಾಡೋದು. ಕಾಲೊತ್ತಿದರೆ ಓಡೇ ಬಿಡುತ್ತಮ್ಮಾ”

“ನಿಲ್ಲಿಸೋದು ಹೇಗಪ್ಪಾ!”

“ಅದಕ್ಕೇನಮ್ಮಾ! ಕಂಡಕ್ಕರು ಗಂಜಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಬಸ್ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ”

ಏನು ಯೋಚನೆ ಬಂತೋ ಆಕೆಗೆ ಏನು ಧೈರ್ಯ ಬಂತೋ! ದೇವರೇ ಬಲ್ಲ.

ದ್ರೈವರ ಸೀಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂತಳು. ಬೀಗದ ಕೈ ತಿರುಗಿಸಿದಳು. ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಗುಂಡಿ ಒತ್ತಿದಳು. ಕಂಡಕ್ಕರು ಬೆಕ್ಕು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡ್ತಾನೆ ಇದಾನೆ. ರಸ್ತೆ ಆಚೆ ಹೋಟೆಲ ಬಾಗಲಲ್ಲಿ ದ್ರೈವರು ನೋಡ್ತಾನೆ ಇದಾನೆ. ಬಸ್ಸು ಚೆಮ್ಮುತ್ತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟಿತು.

ಮಗಳೂರಿನ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಂಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಸ್ ನಿಂತಿತು. ಆಕೆ ಇಳಿದು ಮಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇನೆ ಪಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು ಸುಸ್ತಿನ ಮುಖದಲ್ಲಿ.

*

*

*

ಹೀಗಾಯ್ತಪ್ಪಾ! ಎಂದು ತಿರುಗಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಕಂಡಕ್ಕರು ಹೇಳಿದ. ಇದನ್ನು ಹೇಗಪ್ಪಾ ನಂಬೋದು ಎಂದೆ.

“ಅಯ್ಯೋ! ರಾಯರೇ ನಿಮಗೆ ಹೇಳೋದು ಮರೆತಿದ್ದೆ. ಆಕೆ ಹಿಂದಿನ ಮಹಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ “ವಾ. ಕೈ” ನಲ್ಲಿದ್ದಳಂತೆ. ಪಳಗಿದ ಕೈ ಎಂದ.



ಹಾಳಾದ ತೋಳ

ನಿಜ್ಜೆಯನು ಮಾನವಗೆ

ನೀಡಿದಾತನು ಧೀರ—

ದೇವರಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟು

ಜಪತಪದಿ ಬಿಂದು

ಮನುಜಕುಲವ ನಲಿಸಿ

ತಂದವನ ನಮಗೆ.

ಲಾಭದಾಸೆಗೆ ಅದನು

ಮಾರದೇ ಪೇಟೆಯಲಿ

ತನ್ನ ಕೋಮಿಗೆ ಮಾತ್ರ

ಮೀಸಲೆಂದುಳಿಸದೆ

ಎಲ್ಲರಿಗು ಎಲ್ಲೆಡೆಯು

ಹಂಚಿದನು, ಉಪಕಾರಿ.

*

*

*

ಆದರವನ್ನೊಬ್ಬ

ಹಾಳಾದ ತೋಳ

ಕಂಟಕ ಶಿರೋಮಣಿ

ತಂತ್ರಿ ನರಿ ಮೂಳ!

ತಂದವನ ಆ ದಿನವೆ,

ಸಾರಿದನು, ಮಂತ್ರ,—

“ ಎಳರೋ ಬೆಳಗಿನಲಿ”

ಎಂದೆಂಬ ತಂತ್ರ

ಕಸಿದ ಸ್ವತಂತ್ರ.

—ನಾ. ಕ.

—○—

ಲಾರಿ - ಜಾರಿ

“ಆರುಮೈಲಿ ಇದೆ, ಇತ್ತಲಾಗೆ ಈ ರಸ್ತೆಗೂ ಆರು, ಅತ್ತಲಾಗೆ ಆ ರಸ್ತೆಗೂ ಆರು, ನೀವು ನಡಿಯಲಾರಿರಿ, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಲಾರಿ ಇದೆ, ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಡಿ, ಮುಕ್ಕಾಲು ಗಂಟೇಲಿ ರಸ್ತೆ ತಲಪಬಹುದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು” ಎಂದರು ಅವರು.

ಕುದುರೆ ಕಂಡರೆ ಕಾಲುನೋವು; ಲಾರಿ ಕಂಡರೆ ಸೋಮಾರಿ, ನಾವು ಎಂಟು ಜನವೂ, ಹೊಂ, ಆಗಲಿ, ಎಂದೆವು.

ಆದರೆ, ಸೋನೆ ಮಳೆ! ಎರೆ ಭೂಮಿ! ಹಳ್ಳಿ ದಾರಿ, ಹಳ್ಳಿಕೊಳ್ಳ ಬಹಳ. “ಛೇ! ಅದಕ್ಕೇನು! ನಾನು ನಮ್ಮ ಆಳುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ, ಸೊಪ್ಪು ಸದೆ ಕಡಿದು ಚಕ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಹಾಸುತ್ತಾರೆ, ಗುದ್ದಲಿ ಪಿಕಾಸಿ, ಮಚ್ಚು ಎಲ್ಲ ಸಣ್ಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನೂಕುತ್ತಾರೆ ಸಮಯಬಂದರೆ, ಡ್ರೈವರ್ ಕೂಡ ಬಹು ಜಾಣ, ಟೈರುಗಳು ತೀರ ಹೊಸವು,” ಎಂದರು.

ಜಡಿ ಮಳೆ; ಮಸಕು ಮಸಕು; ರಸ್ತೆ ನಮಗೆ ತೀರ ಹೊಸದು; ಆದರೂ, ಮನೆ ಸ್ಥೇರಿ ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮೆಣಸಿನಸಾರು ಮಾಡಿಸಿ ಕುಡಿದು, ಹುರಿಗಾಳು ತಿನ್ನು ಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ.

ಲಾರಿ ಹತ್ತಿ, ಟಾರ್ಪಾಲಿನ್ ಹೊದ್ದು, ನಡುಗುತ್ತ ಕೂತೆವು, ಚಳಿಗೆ. ನಾಲಕ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಕಡ್ಡಿ ತಿರುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ಲಾರಿ ಕದಲಿತು. ಅರ್ಧಮೈಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿನ ರಸ್ತೆಕಡೆ ಸಾಗಿತು. ಮಳೆ ಬಿರುಸಾಯಿತು. ಲಾರಿಯನ್ನೇ ಮಗುಚುವಷ್ಟು ಗಾಳಿ; ಹೊರಕ್ಕೆ ತಲೆ ತೋರಿಸಿದರೆ, ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ರುಂಡವೂ ಮುಂಡವೂ ಬೇರೆಯಾಗುವ ಸಂಭವ.

ಎರೆ ಭೂಮಿ ಕೆಸರೆಂದರೆ, ಎಂಥ ಸದ್ದುಣ ಸಂಪನ್ನನೂ ಪತಿವ್ರತಾರತ್ನವೂ ಜಾರುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥದ್ದರಲ್ಲಿ, ಆ ಲಾರಿ ಚಕ್ರಗಳೇನುಮಾಡೇವು. ಹುಹುಹುಹುಂ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗೊಣಗುತ್ತ, ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಎಡಕ್ಕೆ, ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಎತ್ತೆತ್ತಲಾಗೋ, ನೆಲ ಕಚ್ಚಲಾರದೆ, ಕಸಿಮಿಸಿಮಾಡಿದುವು.

ಆಳುಗಳನ್ನಿಳಿಸಿ, ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕಿ, ಹುಲ್ಲು ಹಾಸಿ, ಮರುಳು ಹುಯ್ದು, ನೋಡಿದೆವು, ಎಲ್ಲರೂ ಇಳಿದು. ತೊಯ್ದದ್ದೊಂದೇ ಲಾಭ. ಹಲ್ಲುಗಳು ಚಳಿ ಯಲ್ಲಿ ಕಟಕಟನೆ ನಡುಗಿದುವು.

ಇತ್ತಲಾಗಿನ ರಸ್ತೆ ನೆಚ್ಚಿದರೆ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕೇ ಅಪಾಯ ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕೂಗಿಹೇಳಿದೆವು. ಡ್ರೈವರಿಗಂತೂ, ಕಂಡಕ್ಕರ್ ಜಬ್ಬಾರ್‌ನ್ನು ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ, ಗಂಟಲೇ ಕುಸಿಯಿತು. ಮೂಗಿನ ತುದಿಯಿಂದ ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿತು. ಎರೆಮಣ್ಣಿನ ಪಾಪಾಸುಗಳು ಕಾಲಿಗೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡುವು.

ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಲಾರಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಿದೆವು, ಹೊರಟ ಹಳ್ಳಿಗೇನೇ. ಆದರೆ, ಆದರೆ, ಆ ನೆಲದಲ್ಲಿ, ಕಾಲನ್ನೂರಿ, ಲಾಠಿಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಲು ಒತ್ತರಿಸಿ ತುಳಿದರೆ, ನಾವೇ ಬಿದ್ದೆವು, ಉದ್ದಕ್ಕೂ. ಅಂತು, ಇಂತೂ, ಕುಂತೂ ನಿಂತೂ, ಸ್ವಸ್ಥಾನ ಸೇರಿದೆವು; ಲಾರಿಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದೆವು.

ಆಗ, ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಮತ್ತೊಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲ ಎರಡು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಮೂರನೆಯದೊಂದಿದೆ, ಹಳೆಯದು, ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನದು, ಸರಾಗದ್ದು, ಅದರ ಮೂಲಕ ಹೊರಟರೆ, ಅರ್ಧಗಂಟಿಕಾಲ ಮಳೆ ನೆನೆದರೆ ಸಾಕು, ನಂತರ, ಬಸ್ ಹಿಡಿಯಬಹುದು, ಅಂದ.

ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ, ದೇವರೇ ನಿನ್ನನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ಎಂದು ಅವನನ್ನು ತಬ್ಬಿ, ಡ್ರೈವರ್ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ, ನಾವು ಟಾರ್ಪಾಲಿನ್ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತೂರಿದೆವು. ಬಟ್ಟೆ ಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಹಿಂಡಿ, ಮತ್ತೆ, ಧರಿಸಿದೆವು.

ಕಾಲುಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲೇ, ಭೋರ್ಗರೆವ ಹಳ್ಳ! ಲಾರಿಯನ್ನು ನೂಕಿ ದಾಟಿ ಸಿದೆವು. ಅರ್ಧ ಮೈಲಿಯಾಚೆ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿತು; ತಿರುಗಿಸಿದೆವು, ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸ ದಿಂದ ನೂರು ಗಜದಷ್ಟು ದೂರ ಸಾಗಿತು, ಲಾರಿ. ಅಡ್ಡವಾಗಿ, ಒಂದಿಷ್ಟು ಎರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಗದ್ದೆ. ಸೊಪ್ಪು ಹರವಿ, ಬೆನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಳ್ಳಿ, ಗೆದ್ದೆವು ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ, ಆನೆಸೊಂಡಿಲು ಮಳೆ; ಆಕಾಶಕ್ಕೇ ತೂತು, ಪಾತಾಳ ಗಂಗೆಗೆ ಬುಗ್ಗೆ; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕಾವೇರಿ ಗೋದೆಯರು, ಕೆಂಪುಮಣ್ಣಿಗೂ ಲಾರಿ ಬಾರ ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಕುಗ್ಗಿತು.

ಬುದ್ಧಿವಂತನಿಗೂ ಮಂಕುಬಡಿಯಿತು; ಹಿಂದಿನ ಡಬ್ಬಲ್ ಚಕ್ರವಾ ಸತ್ಯಾ ಗ್ರಹ ಹೂಡಿತು. ಎಮ್ಮೆಯ ಹಾಗೆ ಕೆಸರಿಗೊರಗಿತು. ಡ್ರೈವರ್ ಹತ್ತಿ ೮ದ ಜೀಡಿ ಕಟ್ಟು ಮುಗಿಯಿತು. ಕಡ್ಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಒದ್ದೆಯ ಮುದ್ದೆ.

ಮಳೆಯೋ ಮಳೆ; ಗಾಳಿಯೋ, ರೇಗಿದ ಗೂಳಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಸಿವು, ಕೋಪ, ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಖೂನಿಯ ಆವೇಶ. ನಿನ್ನಿಂದ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ,

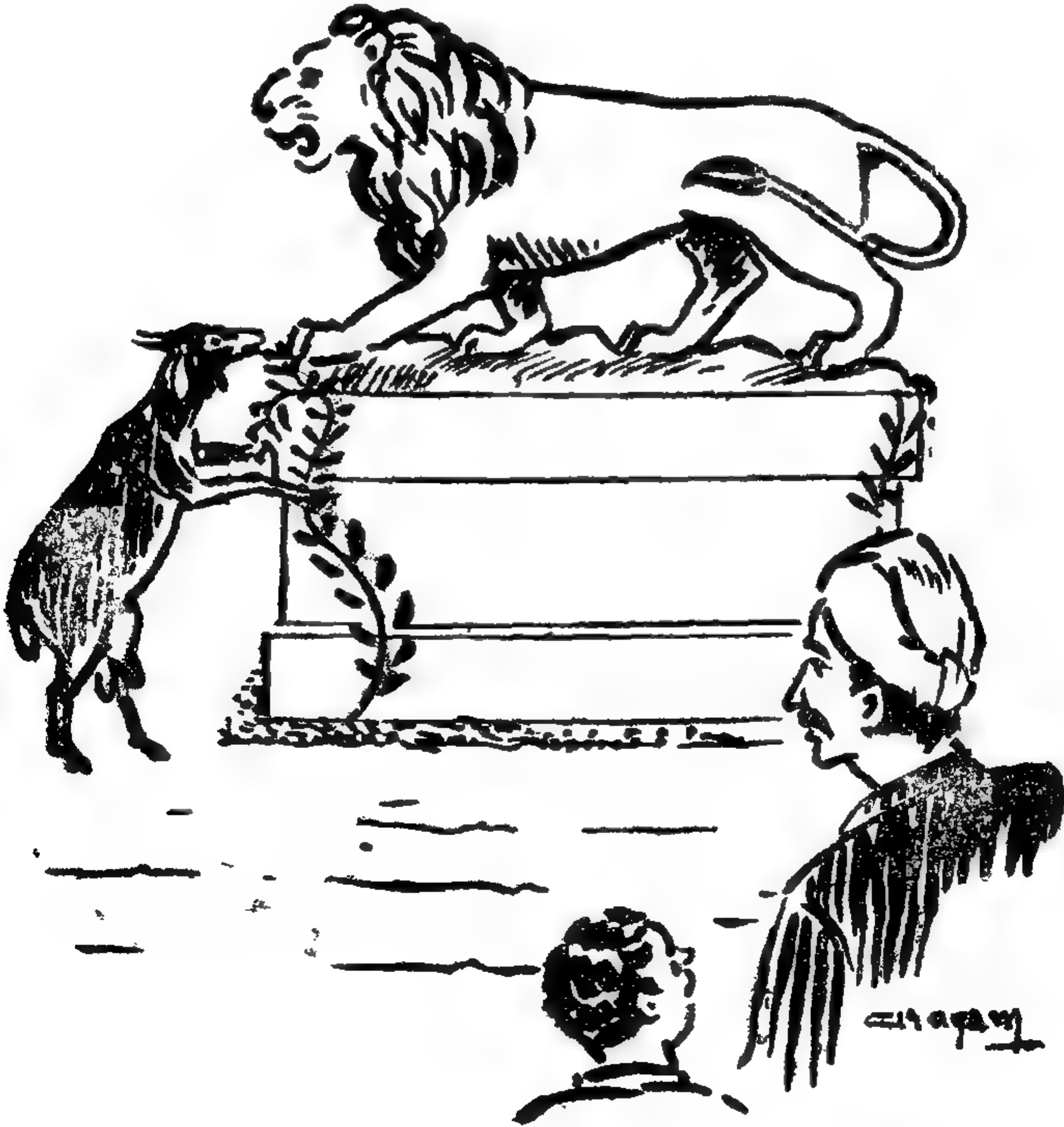
ನೀನೇ ಅಲ್ಲವೆ ನನ್ನನ್ನ ಬಾ ಅಂದದ್ದು, ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಹೊರಟಾಗ, ನಿನ್ನ ಹಣೇ ಬರಹವೇ ಇಷ್ಟು, ಎಂಬ ಕಿಡಿಗಳು ಕಣ್ಣಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ, ಮಳೆಗೆ ಆರಿದುವು

ಕೊನೆಗೊಬ್ಬ. ಲಾರಿಯನ್ನು ಶಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಗುಳಿದ. ಹೌದು! ನಾವು ಏಕೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನ ನೂಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಲೆದು ಸುಸ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ? ಅಕೋ! ಅಲ್ಲಿ, ಮೆಯಿನ್ ರೋಡ್ ಕಾಣುತ್ತಾ ಇದೆ, ಎರಡು ಮೈಲಿಯಷ್ಟು ದೂರ ದಲ್ಲಿ. ನಡೆದೇ ಬಿಡೋಣ, ನಿಂತಿರುವ ಬದಲು, ಎಂದ.

ಆಗ ನಮಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು, ಅದೇ ಸರಿ, ಎಂದು, ಸಾಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೊಬ್ಬರು, ಕಾಲಿಗೆ ಜಾಲಿಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚದೆ ಇರಲು ಒಬ್ಬರ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಾಲಿಡುತ್ತಾ, ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆದವು, ಗಾಳಿಯನ್ನೆದುರಿಸಿ, ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗದೆ.

ಡ್ರೈವರ್, ಪಾಪ, ಇಂಥ ದುರ್ದಿನದಲ್ಲಿ, ನನ್ನನ್ನೂ ಲಾರಿಯನ್ನೂ ಎಲ್ಲೋ ತಂದು ಬಿಸಾಕಿ ನೀವು ಹೊರಡಬಹುದೆ, ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿದ. ಮಳೆಯ ರಭಸದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅವನ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಂಡಕ್ಟರ್ ನಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ಬಂದ; ಜಾರಿಬಿದ್ದ.

—ರೇವಣ್ಣ.



ಅದು ಸರ್ಕಸ್ ಆಡು....ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ಕಾಣೋ!

ಸೀಟು

ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸೀಟ್ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ, ನೋಡುತ್ತಿರಿ. ಅವನ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಂಬರುಗಳು ಅಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಯೋಗ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೆ ಎಲ್ಲ ರಂತೆ, ನಾನೂನು ಮೆಂಬರುಗಳ ಮನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ; ಆಫೀಸಿಗೂ ಹೋಗಿ, ಅಶ್ವತ್ಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದೇನೆ-ಹಾವುಗಳಿಗೆ ಹಾಲೆರೆದಿದ್ದೇನೆ; ಇರುವೆಗಳಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಚಿಮುಕಿಸಿದ್ದೇನೆ; ದಾನ ಧರ್ಮಕ್ಕೇನೂ ಮೋಸಮಾಡಿಲ್ಲ.

ನವಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಸಿದೇನೆ. ಹುಡುಗನ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೆ; ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೀಳು ಜಾತಿ; ದರಿದ್ರ ಮನೆತನ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಾಳುಕೊಂಬೆ; ಶುದ್ಧ ಕೊರಮರು ನಾವು. ಸೀಟುಕೇಳುವ ಹುಡುಗ ಸೀ-ಬೈ-ಟು ಏನಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಮೆಂಬರುಗಳ ಭಾವ ಮೈದುನಂದಿರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗಿರುವ ನಂಟರೆಲ್ಲರ ಪೈಕಿ, ಭಾವ ಮೈದುನನೇ ತೀರ ಹತ್ತಿರದವನು; ಹೆಂಡತಿ ತಮ್ಮ, ಸ್ವಂತ ತಮ್ಮನಿಗಿಂತ, ನೂರು ಪಾಲು ಹತ್ತಿರ. ಅವನು ಅಕ್ಕನ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿ, ಆಕೆ ಆತನ ಹತ್ತಿರ ಜುಲುಂ ತೆಗೆದರೆ, ಎಂಥ ಮೆಂಬರೂ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂರಲಾಡ.

ಆಮೇಲಿನ್ನೊಂದು, ಪ್ರತಿಮೆಂಬರುಗಳ ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾಯಿಪಲ್ಯವೇನೆಂಬ ತಪಶೀಲುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ್ನೂ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಂದ ಆಯಾ ವಿಳಾಸಗಳಿಗೆ ತಲಪಿಸಿ, ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಇಷ್ಟೂ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸೀಟು ಸಿಗದೆಇದ್ದರೆ, ನಾನೇ ಒಂದು ಬೆಂಚನ್ನು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಇನಾವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಸೀಟು ಅಭಾವವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗೂ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ,....ವಿಷಯ ನಿಸ್ಸಂದೇಹ ತಾನೆ?

—ಸೋಮಣ್ಣ.

ನಡೆದದ್ದು - ನೋಡಿದದ್ದು

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೂರುವರ್ಷದ ಕೂಸು ಸಹಿತ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದಳು. ರಿಬ್ಬನ್ನು ಸಾಬೂನು ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೂಸಿನ ಕಣ್ಣು ಅಲ್ಲೇ ಪಕ್ಕದ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಗೂಡೆ ಕಡೆ ಹೋಯಿತು; ಕಣ್ಣರಳಿತು ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ ಮುದುಕಿ, “ಕೋ, ನನ್ನ ಚೆನ್ನ! ಎತ್ತಿಕೊ ಒಂದು ಕೈ” ಎಂದಳು. ಕೂಸು ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು. “ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳೇ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದಳು, ಕೂಸು ಕದಲಿಲ್ಲ. “ಪಾಪ! ಅಜ್ಜ ಹೇಳುತ್ತಾಳಲ್ಲೋ! ಕೈ ಹಾಕಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳೋ ಒಂದು ಹಿಡಿ” ಎಂದು ತಾಯಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದಳು. ಕೂಸು ನಿಂತೇ ಇತ್ತು. ಮುದುಕಿ ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ.... ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ, ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಕೇಳಿದಳು ಕೂಸನ್ನ, “ಏಕೆ? ಒಂದು ಹಿಡಿ ಎತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲೋ!” ಎಂದು.

ಆಗ, ಕೂಸು ಹೇಳಿತು, “ನನ್ನ ಕೈ ಚಿಕ್ಕದು! ಮುದುಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಹಿಡಿ ನನ್ನ ದಕ್ಕಿಂತ ಮೂರು ಪಾಲು ದೊಡ್ಡದು” ಅಂತ.

*

*

*

ಮೊನ್ನೆ, ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನ ತಾತ ಇಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬಂದ. ಮೇಷ್ಟ್ರರನ್ನ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ರೂಮು, ಬೆಂಚು, ಗೋಡೆ, ಬೆತ್ತ, ಪುಸ್ತಕ, ಬೋರ್ಡು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದನಂತೆ. ಕಡೆಗೆ, ಮೇಷ್ಟ್ರರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ನಂತೆ, “ನೋಡ್ರಪ್ಪ! ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನ ನಾನು ಎಂದೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಿಲ್ಲ. ನೀವೂ ಅವನನ್ನ ಹೊಡೆಯಬಾರದು. ಅಂಥಾದ್ದೇನಾದರೂ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ ಅನ್ನಿ, ಅವನನ್ನ ತಿದ್ದಬೇಕಾಯಿತು ಅನ್ನಿ, ಹೆದರಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು ಅನ್ನಿ, ಅವನ ಆಚೆ ಈಚೆ ಹುಡುಗರನ್ನ ಹೊಡೆಯಿರಿ, ಸಾಕು, ಅವನು ಹುಷಾರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ, ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ,” ಎಂದು.

*

*

*

“ಧುಮುಕೋ! ಧುಮುಕೋ! ನಾನಿದೇನೆ, ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ರಾಯರು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಗ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ: “ಧುಮುಕು”....“ಬೇಡ ಅಣ್ಣ, ನನ್ನನ್ನಿಳಿಸು ಅಣ್ಣ” “ಧುಮುಕು! ನಾನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ”

ಹುಡುಗ ಧುಮುಕಿದ. ತಂದೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮಂಡಿ ತರಿಯಿತು. ಮೂಗಿಂದ ರಕ್ತ ಸೋರಿತು.

“ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬರನ್ನೂ ನಂಬುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಮೋಸವಾಡುವ ವರೇ! ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವರೇ ಅಂತ ಈಗಲಾದರೂ ತಿಳಿಯಿತೇನೋ?” ಎನ್ನುತ್ತ, ತಂದೆ ಮನೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು.



ಜಮೀನ್ ಕೇಳಿದರೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೊಡಬಹುದಷ್ಟಾ !
—ಜಮೀನ್‌ನಲ್ಲಿ ಉತ್ತು ಬಿತ್ತು ಬೆಳೆದು ಕೊಡಿ ಅಂದರೆ ಅಗುಲ್ಲಪ್ಪಾ !!

ತ್ರಿ - ಪಾರ್ಟ್

ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಟಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಮೊನ್ನಿನ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ದೆಸೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೂ ಹಣಾ ಹಣೆ ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನೂರು ಮನೆ ನೂರು ಪಾರ್ಟಿ-ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಕೆ.ಎಂ.ಪಿ, ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್!

ಅಂದರೆ, ಅವುಗಳ ತತ್ವ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ನಾವು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಗದರ ವಿಷಯವೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು, ಆ ಪಕ್ಷಗಳ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಇಸಮುಗಳು— ಸಾಹುಕಾರರ ಮಗ, ಪಟೇಲರ ತಮ್ಮ, ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಭೋಗರ ಅಳಿಯ, ನೆಹರು, ಕೃಪಲಾನಿ, ಜಯಪ್ರಕಾಶ, ಎಲ್ಲರೂ ನಮಗೆ ಇವರೇ.

ತುಂಬು ಪ್ರಾಯ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರು, ಧೈಲಿ ಹಣ, ಹತ್ತಾರು ನಂಟರು, ಕೇಳಬೇಕೆ, ಯಾರು ಗೆದ್ದರು ಅಂತ,—ಸಾಹುಕಾರರ ಮಗನೆ!

ಆದರೆ, ಇನ್ನಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಮ್ಮೂರ ಪೋಟುಗಳು ಬಿದ್ದುವು. ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರೋ ಯಾರು ಬಿಟ್ಟರೋ, ಹೇಳುವವರು ಯಾರು? ಆದರೂ, ಸಾಹುಕಾರನ ಮಗನಿಗೆ ಸಹನೆ ಇಲ್ಲ. ಜಿದ್ದು, ಕೋಪ, ಮುನಿಸು; ಕಿಡಿ ಕಾರಿದ, ಮೀಸೆ ಕುಣಿಸಿದ, ಗುಟುರು ಹಾಕಿದ; ಗದರಿಸಿದ.

ಆದವರೊಂದುಕಡೆ, ಆಗದವರಿನ್ನೊಂದುಕಡೆ, ಬೈಗುಳ ಸುರಿಮಳೆ, ಕೇಸುಗಳ ಸಾಲು; ತಂಟೆ ತಕರಾರು; ಮೂಗರ್ಜಿಗಳ ಮಹಾಸ್ತ್ರ. ರಾಜಧಾನಿಗೂ ನಮ್ಮೂರಿಗೂ ಅಲೆತ, ಲಾಯರುಗಳೆಲ್ಲ ಮಹಡಿಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು, ನಮ್ಮೂರು ಮನೆಗಳು ರಿಪೇರಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಮಳೆ ಸೋರಿದುವು. ನಮ್ಮೂರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಂಡು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ, ತರಲೆ ಊರು, ದಿನಬೆಳಗಾದರೆ ಪುಂಡರ ಹಾವಳಿ, ಎಂಬ ಅಪಯಶಸ್ಸು.

ಆತನ ಕಾರು ಊರೊಳಗೆ ಬರಬಾರದು ಅಂತ ಈತ ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹಳ್ಳ ತೋಡಿಸಿದ; ಈತನ ಮಗ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಬಾರದು ಅಂತ ಆತ ಸ್ಕೂಲ್ ಮುಚ್ಚಿಸಿದ; ಆತನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬಂದಾಗ, ಈತ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿ ಊರಿಂದ

ಓಡಿಸಿದ; ಈತನ ಮಗಳಿಗೆ ಬಾಣಂತನ ಅಂದಾಗ ಆತ ಮೂಲಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತೆ ಸೆದ. ಆತನ ನಾಯಿ ಈತನ ಹಸುವನ್ನು ಕಚ್ಚಿತು; ಈತನ ಎತ್ತು ಆತನ ಕರುವನ್ನು ತಿವಿಯಿತು.

ಆತನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಾಗ, ಈತ ಬಾವಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದ; ಈತನ ತಾಯಿಗೆ ಪಾಹ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಾಗ, ಆತ ಉಪ್ಪು ತಿನ್ನಿಸಿದ. ಆತನನ್ನು ಈತ ದೂರಿದ; ಈತನನ್ನು ಆತ ಹೊಡೆದ.

ಮಧ್ಯೆ ಬಂದ ಸೋಪಲಿಷ್ಟಿಗೆ ವೆಟ್ಟೇ ಪ್ರಯೋಜನ, ಎರಡು ಪಕ್ಷದವರೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ, ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದಾದರು.

ಆಗ, ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಬಂದರು, ಬೇರೊಂದು ಜುನಾ ವಣಿಗೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೊಡೆದಾಡಬೇಡಿ, ತತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಾಡಿ, ಅಂದರು. ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು, ಗುರಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬಡತನದ ನಾಶ, ವಿದ್ಯಾಪ್ರಗತಿ,—ಎಂದು ಮೂವರೂ ಹೇಳಿದರು.

ಹಾಗಾದರೆ, ನೀವು ಮೂವರು ಏಕೆ ಒಟ್ಟಾಗಬಾರದು? ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕಾದಾಡುತ್ತೀರಿ, ಎಂದೆವು? ತಕ್ಷಣವೇ ಮೂವರೂ ಅವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಅವರು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ, ನಾವೇಕೆ ಹಾಳಾಗಬೇಕು, ಅಂತ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆವು. ಈಗ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಟಿ ಇಲ್ಲ—ಗ್ರಾಮದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದೇವೆ.

—ನಾಗಯ್ಯ.

—0—



ಮೂರು ಮಾರು

ಏಕೋ ಏನೋ?...ಹೇಗೋ ಬಂತು;

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ; ಅವಳು ಇಲ್ಲಿ;—

ತೌರಮಾತೋ? ಸೀರೆ ಆಸೆಯೋ?

ಮರಿಯ ಮೂಗೋ? ಕಿಡಿಯ ನುಡಿಯೋ?

ಅವನು ಅಲ್ಲಿ; ಇವಳು ಇಲ್ಲಿ—

ಮೂರು ಮಾರು....ಅಂತರ!

ಬಿಗಿದ ತುಟೆಗಳ ಮುಖಗಳು

ಕಣ್ಣು ರೆಪ್ಪೆಗಳಲುಗದು!

ಕೋಪ! ಕೋಪ!....ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು

ಅತ್ತ ಅವನು! ಇತ್ತ ಇವಳು!

ಮೂರು ಮಾರು....ಅಂತರ!

*

*

*

ಅಗೋ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿನಂಚಲಿ

ಕನಿಕರದಾ ಕಂಬನಿ

ಇಗೋ ಗಂಡನ ತುಟೆಯ ತುದಿಯಲಿ

ತಪ್ಪನೊಪ್ಪುವ ಕಿರುನಗೆ!

ಇನ್ನು ಆಗದು, ತಡೆಯಲಾರರು

ಅರೆನಿಮಿಷದ ಅಗಲಿಕೆ!

ಅವನು ಎದ್ದನು, ಎಡವಿಬಿದ್ದನು,

ಹಿಡಿಯಲವಳೂ ಎದ್ದಳು.

—ಸಾಟಾಳಿ.

“ಅಜ್ಜಿ ಸಂಸಾರ”

ರಂಗಜ್ಜಿ ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಬರೆಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಖುಷಿಯೋ ಖುಷಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ನನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಇರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಅಂದಾಗ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏರಿಬಿಟ್ಟೆ. ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರಂಗಜ್ಜಿ ಹತ್ತಿರ ಅಡಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಿತುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಮೇಲೆ ಮುಜ್ಜೋರೆ, ಕೋಡುಬಳೆ, ಅರಳ್ತಿಟ್ಟು, ಮೆಂತ್ಯದ ಗೊಜ್ಜು, ಗೊಜ್ಜವಲಕ್ಕಿ, ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಗಣದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು.

ಸೋಮವಾರ ಸಾಂಕಾಲ ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಿ ರಂಗಜ್ಜೀನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆವು. ಮೂರು ದಿನ ನೀನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಊರೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಂತರ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಕಾಲಿಡಬಹುದು ಎಂದು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಆಗಲಪ್ಪಾ! ನನಗೂ ಒಲೆ ಎಂದರೆ ಈಗ ವಾಕರಿಕೇನೆ ಬರುತ್ತೆ ಎಂದಳು. ನಮ್ಮಾಕೇಗೂ ಇದು ಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಸರ್ತಿ ರಂಗಜ್ಜಿ “ಎಷ್ಟು ದಿವನಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯೇ, ಕಾಲೇಜಲ್ಲಿ ಕಲಿತವಳು ಇಷ್ಟು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡ್ತೀಯಲ್ಲೇ. ಇಷ್ಟು ವಾರಣವಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಲ್ಲೇ” ಎಂದರೆ ಅವಮೇಲೆ ನಾನು ಅವಳ ಅಡಿಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡೋಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ.

ತಾಜಮಹಲು ತೋರಿಸಿದೆ. ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ. “ಏನೋ ಮಗು ತುರುಕರು ಕೂಡ ಹೆಂಡತಿ ಅಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ! ಅಂದ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಾಜಮಹಲುಗಳಿರಬೇಕಲ್ಲೋ! ಮಿಕ್ಕ ಪೂರು ಎಲ್ಲಿ” ಎಂದಳು. ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ರಂಗಜ್ಜಿ ಹಳ್ಳಿಲ್ಲದ್ದೋಳು ಇವಳಿಗೆಲ್ಲಿ ಕೊಠಾನ್ ಪರಿಚಯ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ನಾಲ್ಕು ಹೆಂಡತೀರ ವಿಚಾರ ಇವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಎಂದು. ಹಾಗೇಕೇಳಿದೆ. “ಅದೇನು ಹಾಗಂತೀ ಮಗು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಅಳಿಯಂದಿರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಲ್ಲಿ ಖಾಸಿಂ ಇರಲಿಲ್ಲವೇ ಅವನಿಗೇ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಂಡತಿಯ ರಿರಲಿಲ್ಲವೇ?” ಎಂದಳು. ರಂಗಜ್ಜಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದು ಷಾಹಹಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಎಂದು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅನ್ನಿಸಿತು. “ಇಲ್ಲಾ ಅಜ್ಜಿ, ಮಮತಾಜಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರೇಮ ಷಾಹಹಾನನಿಗೆ—ಅದಕ್ಕೇ ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳು

ಸತ್ತಮೇಲೆ ಗೋರಿ ಕಟ್ಟಿಸೋದರಲ್ಲೇ ಅಪ ತನ್ನ ಜೀವಮಾನ ಕಳೆದ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಮೂರು ದಿನ ಮೂರು ಕ್ಷಣಗಳಹಾಗೆ ಕಳೆದುವು. ಊರಿನ ಸಮಾಚಾರ ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಣ್ಣಿಸಿದಳು. ನಮ್ಮವರೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮುದ್ದುಮಕ್ಕಳಾಗಿವೆ, ಯಾರ್ಯಾರ ಪತ್ನಿ ಪೂರ್ತಿ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಯಿಂದ ನಡೆಯಿತು, ಯಾರ್ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಋಷಿಪಂಚಮಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ದರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದಳು.

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಅಂದಳು. ಮಗು! ನೀನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಮೂರು ದಿನ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಕಾಲಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿನಿಂದ ಲೀಲಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡು ತ್ತೇನೆ. ಅವಳಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೀಯುತ್ತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇಳೆ ಬೇಯಿಸುವಾಗ ಒಂದು ಹದ ಬರಬೇಕು. ಅದು ತಿಳಿ ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಗೊಜ್ಜಿನ ಸಾಮಾನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದಳು.

ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಲಿ ಭವಿಷ್ಯ ಊಹಿಸಿಕೊಂಡೇ ನೀರೂರಿತು.

“ಅಜ್ಜಿ! ನಾನು ಬಿ.ಎ. ಪ್ಯಾಸಾದ ದಿನ ನೀನು ಮೆಂತ್ಯದ ಗೊಜ್ಜು ಮಾಡಿದ್ದೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಇದೆಯೇ, ಅಂತಹಾ ಗೊಜ್ಜು ಅವತ್ತಿನಿಂದ ತಿಂದಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಅದರ ರುಚಿ, ಅದರ ವಾಸನೆ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಮೂಗಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ—ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪ್ಯಾಸಾದ ದಿನ ಮುಚ್ಚೋರೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಜ್ಞಾಪಕ ಇದೆಯೇ? ಇವತ್ತಿಗೂ ಅದರ ಹಾವಭಾವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ” ಎಂದು ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚುವ ಮಾತು ಗಳನ್ನಾಡಿತು.

ಅದೇನು ಮಹಾ! ಮಗು! ಈಗಲೂ ಮಾಡಿಹಾಕುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅಭಯ ವನ್ನಿತ್ತಳು ರಂಗಜ್ಜಿ.

*

*

*

ಶುಕ್ರವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಲೀಲ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಹಾಗೆ. ಏನೋ ಇರಬೇಕು ಗೋಪ್ಯ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚಿತಾದರೂ ಇಷ್ಟು ಕ್ರೂರ ಅಂತ ಆಗ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ರಂಗಜ್ಜಿ ಮಾತನಾಡಿದಾಗಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದು.

“ಏನು ಮಗು! ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಿ. ಆದರೆ ಒಂದು ಬೀಸುಕಲ್ಲು ತಂದಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪಾಪ! ಲೀಲ ತಾನೆ ಹೇಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಯಾಳು. ಬೀಸೋದಕ್ಕೆ ಬೀಸೋ ಕಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದಾಗ” ಎಂದಳು.

“ ಇಲ್ಲಿ ಬೀಸೋಕಲ್ಲು ಸಿಗುಲ್ಲಮ್ಮ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೀಸೋ ಮಿಷಿನ್ನಿನಲ್ಲೇ ಖೀಸಿಸಿ ಬರುತ್ತೇವೆ” ಎಂದೆ.

“ ಅಲ್ಲಾ ಮಗು. ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾಗಿ ಹುರಿದು ತಕ್ಷಣ ಬೀಸಿದರೆ, ಗಮ್ಮಂತಿರುತ್ತೆ. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಹುರಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆರಿಯೇ ಹೋಗಿರುತ್ತೆ. ಅದನ್ನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಮಿಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬೀಸಿಸಿದರೆ, ಅದರ ವಾಸನೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅದು ಮಹತ್ವಾಂತ ಉಷ್ಣ” ಎಂದಳು ರಂಗಜ್ಜಿ.

“ ಆಗ್ರಾದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಹುಡುಕಮ್ಮಾ! ಬೀಸೋಕಲ್ಲು ಸಿಗೋದೆ ಇಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಮೈಸೂರುಕಡೇನೇ!” ಎಂದೆ.

“ ಏನು ಮಗು! ಹೀಗಂತೀ! ಅಂತಹ ತಾಜಮಹಲನ್ನೇ ಅಮೃತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ. ಇಂತಹ ಕಡೆ ಕಲ್ಲು ಸಿಗುಲ್ಲವೇ? ಕಲ್ಲು ಕುಟುಕರು ಸಿಗುಲ್ಲವೇ? ಒಂದು ಬೀಸೋಕಲ್ಲು ಮಾಡಿಕೊಡೋರು ಇಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಹೇಗೆ ನಂಬುತ್ಯಾಗುತ್ತೆ! ಸಿಗದೆ ಇದ್ದರೆ ನೀನು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುಕ್ಕೆ ಆಗುಲ್ಲವೇ? ಎಂತಹ ಇಂಜಿನಿಯರಪ್ಪಾ ಎಂದೇಬಿಟ್ಟಳು. .

ಲೀಲಳ ಕಿಲಕಿಲ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ತೇಲಿ ಬಂದು ಕೇಳಿಸಿತು.

ನಾಲ್ಕು ದಿನ ತರದೂದು ಮಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಅಮೃತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಗೂಟ ಹಾಕಿಸಿದ ಬೀಸೋಕಲ್ಲು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ರಂಗಜ್ಜಿ ಎದುರಿಗಿಟ್ಟೆ.

“ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೋ ಮಗು! ಇದರಲ್ಲಿ ಬೀಸುಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸೇ ಬರುಲ್ಲವಲ್ಲೋ! ಅಂದಹಾಗೇ! ಮಗು ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳು ಹಾಕಿಸಬೇಕಪ್ಪಾ! ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಬೀಸಿದರೆ ಚೆನ್ನಾಗುಲ್ಲ” ಎಂದಳು ರಂಗಜ್ಜಿ.

ನಾನೇ ಎರಡು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಓದಿದ ಫಲವಾಗಿ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಬೀಸೋ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳು ಹುಯ್ದೆ.

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಸುಖಉಂಟು ಎಂದು ಓದಿದ್ದೆ. ಅದರೆ ಅದರ ತಿರುಳು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು ಮೂರನೆಯ ವಾರ. ಮೆಂತ್ರಿಟ್ಟಿನ ಗೊಜ್ಜು, ಕಡಲೇ ಬೇಳೆ ಗೊಜ್ಜು, ಗೊಜ್ಜು ಮಾಡಿದ ದಿನ ನೋಡಿ, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ದೋಸೆ ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಜ್ಜು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬರೀಗೊಜ್ಜು ಅನ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಿಸ್ಕತ್ತಿಗೆ ಗೊಜ್ಜು, ರಾತ್ರಿ ಗೊಜ್ಜು ಅನ್ನ ಹೀಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿದೆ.

*

*

*

ಮುಂದಿನ ವಾರ ಶುಕ್ರವಾರ ಮನೆಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಂದಾಗ ಲೀಲನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹುಸಿನಗೆ ಕಳಾಟವಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ರಂಗಜ್ಜಿ ಹೇಳುವ ಮೊದಲೇ

ಇದರ ಅರ್ಥ ಏನು ಎಂದು ಲೀಲಳಿಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅವಳು ಹುಬ್ಬು ಹಾರಿಸಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದೆನ್ನುವಂತೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಹಿಂದೆ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಳು.

ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಗೊಜ್ಜು, ಟೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಂಗಜ್ಜಿ ಶುರು ಮಾಡಿದಳು.

“ನೋಡು ಮಗು! ಮೆಂತ್ಯದ ದೋಸೆ ಮಾಡೋಣ, ಅಂತ ಲೀಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅಕ್ಕಿ ನಿನ್ನೆ ನೆನೆಹಾಕಿದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ಅರೆಯೋಣ ಎಂದರೆ ಈ ಊರಿ ನಲ್ಲಿ ಒರಳೆಲ್ಲಮ್ಮಾ ಎಂದು ಮೂಗು ಉದ್ದಮಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಪ್ಪಾ! ಆರು ತಿಂಗಳಾಯ್ತು ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿ. ಒರಳು ಕಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗಪ್ಪಾ ಸಂಸಾರ! ತಾಜಮಹಲನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದ ಊರು. ಒಂದು ಒರಳುಕಲ್ಲು ಸಿಗಬೇಡವೇ? ಒರಳುಕಲ್ಲಿಲ್ಲದೇ ಮನೆ ತಾನೇ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಿದರಪ್ಪಾ! ಒರಳುಕಲ್ಲು ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ಇಲ್ಲದ ಮನೆ ಮನೆಯೇ?”

ಪಾಪ! ಇವಳ ಮೂದಲಿಕೆ ಷಾಜಹಾನನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ ಪಾಪ! ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ ಎಷ್ಟು ನೊಂದುಕೊಂಡಾನೋ!

ಒಂದು ವಾರ ಎಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಂದು ಹಂಗಾಮಿ ಒರಳುಕಲ್ಲು, ಕುಚೇಲಿ ನಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಂಡು ಕಲ್ಲು ತಯಾರುಮಾಡಿಸಿದೆ—ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ. ರಂಗಜ್ಜಿ ಹೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಹಗೂರಾಗಿ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳು ಹಾಕಿಸಿದೆ. ಮನೆಗೆ ಮದುಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು ತಂದಂತೆ, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಹೊಸಿಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕಿ ಸೇರಿಟ್ಟು, ಒರಳು ಕಲ್ಲಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಕೆಡವಿಸಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದೆ.

ರಂಗಜ್ಜಿ ಮುಖದಮೇಲೆ ನಗೆಮೂಡಿತು. ಲೀಲ ದೊಡ್ಡವರಿದ್ದಾರೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ಮರೆತು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಬಿರಿಬಿರಿ ನಕ್ಕೇಬಿಟ್ಟಳು.

“ಅದ್ಯಾಕೋ ಈ ದೇಶಾವರದ ನಗೆ” ಎಂದೆ.

ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಅಲವತ್ತುಕೊಂಡರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆರೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿ ತಂದರಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೆ ನಗು ಬಂತು” ಎಂದಳು.

ರಂಗಜ್ಜಿ ಈ ವಾದಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿದಳು.

“ಮಗೂ! ಮನೆಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಪ್ಪಾ! ಆಗಲೇ ನಗು ನಗುತ ಇರಬಹುದು. ಏನೋ ಹೇಳಿದಳು, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟ ಅಂತ ತಲೆಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರೆ, ಹಾಗೇ ಆಗುತ್ತಪ್ಪಾ! ನಮ್ಮ ಸುಖಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ನಾನು ಮಾಡಲೇ

ಬೇಕು ಎಂದು ನಗು ನಗುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ನಗುನಗುತ್ತಲೇ ಇರಲೇ ಬಹುದು” ಎಂದು ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿದ್ದು.

*

*

*

ಸ್ವಲ್ಪ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಹಿಯಾಗಿತ್ತು. ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ.

ಅದರೆ ಮಾರನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದು ಮೆಂತ್ಯದ ದೋಸೆಯ ವಾಸನೆ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಚೌರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಉಡುಪು ಧರಿಸುವೆ ಶೋಂಭೇರಿ ನಾನು. ಆ ವಾಸನೆ ಹಿಡಿದು ಹದಿನೈದೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮೆಂತ್ಯದ ದೋಸೆ, ಅಮಟೇಕಾಯಿ ಗೊಜ್ಜಿನ ಜತೆಗೆ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟೆ. ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರನೇ ನಿಮಿಷ ಅದನ್ನು ಅಗಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು. ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆಯೇ ಅದು ಕೂತಿತ್ತು; ನಾನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನಂತೆ ಅಮಿತ ಅನಂತ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿದ್ದೆ.

ಒಂದು ವಾರ ಹುಳಿ, ವಿಧವಿಧ ಹುಳಿ, ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಅನ್ನಮಾತ್ರ ತಿಂದೆ ಊಟಕ್ಕೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ, ದೋಸೆ, ಇಡಲಿ, ಮುಚ್ಚೋರೆ ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕೋಡುಬಳೆ, ಇವೇ ಜಿಹ್ವಾ ತಾಣಾಗಣ.

ಚಪ್ಪಲಿಯ ಅಟ್ಟಿಯಂತಿಷ್ಟೆ ಬ್ರೆಡ್ಡು, ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಚಪಾತಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಮರೆತೇ ಹೋದುವು.

ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಈ ಸ್ವರ್ಗಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆ.

ಲೀಲ ಹೇಳಿದಳು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದಮೇಲೆ—“ಈ ಬಳೆ-ಮದುವೇಲಿ ಹಾಕಿದ ಬಳೆ, ಬಿಗಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಂದರೆ ಇದನ್ನು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿಸಬೇಕು” ಅಂತ.

“ಅಲ್ಲಾ ಅಂದರೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಂಗೀಗೇ ದಿನಾಲೂ ಗುಂಡಿ ಹಾಕಿ ಹೊಲಿಡೂ ಹೊಲಿದು ಕೈ ಸುಸ್ತಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಸರಿಯಾದ ಅಂಗಿ ಹೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ” ಎಂದು.

“ಎಂತಹಾ ಬಟ್ಟೆ ಚುನಾಯಿಸಿದೆಯೇ ಪರಾಯಿಗೇ! ಎಲ್ಲವೂ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಸ್ಕ್ರಿಂಕ್ ಆಗುವ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಚುನಾಯಿಸಿದೆ” ಎಂದು ನಾನೂ ಕೂಡ ತಪ್ಪು ಕಂಡುಹಿಡಿದೆ ಲೀಲಳಲ್ಲಿ.

ರಂಗಜ್ಜಿ ಅಂದಳು “ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಪ್ಪಾ! ಈಗ ಮೂರು ವಾರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿರುವುದು. ನಾನು

ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಕಾಲು ಕೂಡ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿ
ಯಿತು. ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಇದ್ದರೆ ಈ ಕೆಲಸ ಅವಳು ಮಾಡಿರೋಳು, ಅವಳನ್ನು ತಿಂದು
ನಾನು ಬದುಕಿರೋದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ನನ್ನನ್ನು ರಥೋತ್ಸವದ
ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಂಜನಗೂಡಿಗೆ ಜತೆ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಪ್ಪಾ” ಎಂದಳು. ಗಂಟಲು ಬಿಗಿ
ದ್ದಿತ್ತು. ಲೀಲನ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಅತ್ತೆ ಕಾಣದ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂ
ರಿತ್ತು. ಏನೋ ಬಂದು ಗಂಟಲ ಒತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಅಮ್ಮನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು
ಕೊಂಡ ನನಗೆ ಅಮ್ಮನ ಬದಲು ಅಜ್ಜಿ, ಮಗಳು ಕಳಕೊಂಡ ಅಜ್ಜಿ, ನಗುತಾ
ಒಳದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು, ನಗುತಾ ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿದ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಉತ್ತರ
ಹೇಳಲು ನಾಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಒಣಗಿತ್ತು ಅದು.

*

*

*

ಮೂರುವಾರ ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಲೀಲಾ ನಾನೂ ರಂಗಜ್ಜಿಯನ್ನು
ನಂಜನಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರಥೋತ್ಸವ
ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಕೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಬಂದೆವು.

—ಕುಮಾರ್.

—೦—

ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಇರುವಂತೆ ಇಲ್ಲೂ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು
ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಒಂದು ಸಭೆ ಇತ್ತು. ದಿನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ
ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾಹೋಯಿತು. ಅನೇಕ ಸುಂಕ
ಗಳು, ಹೊಸಾ ಹೊಸ ತರಹೆಯ ತೆರಿಗೆಗಳು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆದರೂ ಬಡ್ಜೆಟ್
ಸರಿತೂಗಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ನ್ಯಾಯವಿಧಾಯಕ ಸಭೆಯು ಸೇರಿ, ಕೋರಂ ಇರುವಾಗ
ಸರ್ಕಾರದ ಪರ ಹಣಕಾಸಿನ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಒಂದು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ
ದರು. ಸಭೆಯು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ “ಬಂದದಾರಿಗೂ ಸುಂಕವನ್ನು ವಸೂಲ್ಪಾ
ಡಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡುವ ಮಸೂದೆ (೧೯೭೦)”ನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು.

ಜಾಜೀಬಾಯಿ

ಶಿವಪ್ಪನವರು ಶುದ್ಧ ಮಂಕುದಿಣ್ಣೆ ; ಆಫೀಸಾಯಿತು, ದೇವರ ಪೂಜೆ ಆಯಿತು; ಮಗುವಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ಮನೆ ಪಾಠವಾಯಿತು. ಸಾಕು, ಅವರಿಗಿನ್ನೇನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ವಾಕಿಂಗ್ ಅಂದರೆ ವಾಕರಿಕೆ, ನಾಟಕ ಅಂದರೆ, ನಾಲಾಯಕ್ಕು ; ಸಿನಿಮಾ ಅಂದ ರಂತೂ, ಸಿಡಿಮಿಡಿ.

ಆದರೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮ,---ತೀರ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ. ಅವಳು, ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವಳು; ಕಾನ್‌ವೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದಿದವಳು; ಚಿನ್ನದ ಡಾಬು, ವಜ್ರದ ಬೆಂಡೋಲೆ, ಪಿಟೀಲಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಸೋಫಾ ಸೆಟ್ಟು, ನೈಲಾನ್ ಸೀರೆ ಸಹಿತ ಶಿವಪ್ಪನನ್ನು ಸೇರಿದ ವಳು, ವಾಕಿಂಗ್ ಅಂದರೆ ಬೇಕು; ನಾಟಕ ಅಂದರೆ, ಖುಷಿ, ಸಿನಿಮಾ ಅಂದರೆ ಹುಚ್ಚು.

ಶಿವಪ್ಪನವರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವರ್ಗವಾದಾಗ, ಆತ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರು ಯಾರಿಗೋ ಕೈ ಮುಗಿದ; ಯಾರ ಯಾರ ಕಾಲನ್ನೋ ಹಿಡಿದ; ಯಾರ ಯಾರದೋ ಕೈ ಬೆಚ್ಚಗೆಮಾಡಿದ, ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಮ ಸಂತೋಷ. ಆದರೆ, ತಿಂಗಳಿಗೊಂದ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವುದೆಂದರೆ, 'ಭಯ, ಆಕೆಗೆ. ಸುಳ್ಳುನೆಪ ಎಷ್ಟು ತಾನೆ ಹುಡುಕಿಯಾಳು?

ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಅವಳ ತುಟಿಗೆ ರಂಗೇರಿತು; ಉಗುರಿಗೆ ಬಣ್ಣಬಂತು; ಹಿಮ್ಮಡಿ ಎತ್ತರವಾಯಿತು; ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪಾಯಿತು; ಕೆನ್ನೆಗೆ ಧೂಳಡರಿತು. ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು ಸಲದಂತೆ, ಅವಳ ಕನ್ನಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿತು," ನೀನು ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆ ಜಾಜೀಬಾಯಿ ತದ್ರೂಪು—” ಎಂದು.

ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮ ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿ ತರಿಸಿ ಓದಿದಳು; ಸುಳ್ಳು ಹೆಸರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕನ್ನಡದ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಸಂಪಾದಕರಿಂದ ಉತ್ತರ

ಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬೆರಗಾದಳು; ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿದಳು; ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಬಾಯಾಡಿಸಿರುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಳು.

ಒಂದು ದಿನ, ಅವರ ಎದುರು ಮನೆ ಆಕೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು, "ನೋಡಿ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನಂಟರ ಮನೆಗೆ ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಸಿನಿಮಾದವಳು ಬರುತ್ತಾಳಂತೆ, ಊಟಕ್ಕೆ, ಶುಕ್ರವಾರ —ಎಂದು. ಪಾಪ! ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಅವಳ ಗಂಟಲಿಗೇ ಬಂತು. ನನ್ನನ್ನೂ ಅವತ್ತು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಆಕೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ, ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ, ಆಕೆ ಪಾದಧೂಳಿ ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲಿರಬೇಕು, ಎಂಥ ರಂಭೆ ಆಕೆ, ಎಂಥ ತುಂಬುರು, ಎಂಥ ರೂಪವತಿ, ನಾವೆಲ್ಲ ಹೆಂಗಸರು ಬರೀ ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರ ಅಷ್ಟೆ, ಇದ್ದರೆ ಹಾಗಿರ ಬೇಕು, ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮ—ಎಂದೆಲ್ಲ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮ ಅಂಗಲಾಚಿದಳು; ಗೆದ್ದಳು.

ಶಿವಪ್ಪ, ಬೇಡ ಬೇಡ, ಎಂದ. ಅವನು ಮುಂದುವರಿದು. ಶುಂಠಕಾಯಿ. ಅವಳು ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟಳು.

ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಆಗಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಸಿನಿಮಾಗೆ ಆಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕೃತಕ ಹಲ್ಲುಗಳ ವೈಕಿ, ಅವತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ, ಯಾವುದನ್ನ ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ನಂಟರುತಾನೆ, ಹಲ್ಲೇ ಬೇಡ ವೆಂದು, ಆಕೆ ಬೊಚ್ಚುಬಾಯಿ ಆಗಿಯೇ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ರಂಗು ಬಣ್ಣ ಚೌರಿ ಎದೆಕಟ್ಟು ಗಾಜಿನ ಸರ ಕಿಂಕಾಪಿನ ಅಂಚು ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಿರುಗುವ ಯಾರದೋ ಕೋಕಿಲ ಕಂಠವನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದು ಗಾಯನಮಾಡುವ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು. ಪಿಟೀಲು ಬಾರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಜಾಜೀಬಾಯಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರೂ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಆಕೆಗೆ ತುಂಬಾ ಮನೋವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಆಕೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು. "ನನಗಿಲ್ಲದ ಭಾಗ್ಯ ನಿಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯಲ್ಲಾ" ಎಂದು ಕೊರಗಿದಳು. ಸಾಕು, ಈ ಸಹವಾಸ, ಎಂದು ಪಂಚಾಕ್ಷರಮ್ಮ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

—ರೇನಣ್ಣ.

ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ

ತಮ್ಮಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ; ಆಗುವ ಸಂಭವವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು; ಭೀಮ ಶಾಂತಿ ಮುಗಿಯಿತು, ಅವರ ನಂಟರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಆದರೆ, ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಅವರು ಅನಾಥರಾಗಿದ್ದರು; ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಮಾವನ ಮನೆಯವರಿಗೂ ವಿಪರೀತ ತಿಕ್ಕಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿ, ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿಗಳ ತನಕ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಆದ್ದರಿಂದ, ತಮ್ಮಯ್ಯನವರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಅವರ ನಂಟರು ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ, ನೂರಾರು ಜನ ನೂರಾರು ಸ್ವೀಮು ಸಹಿತ ಅವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲುಕಾದರು, ಅನಾಥಾಶ್ರಮ, ಮಹಿಳಾ ರಕ್ಷಣಾಲಯ, ಗೋ ಶಾಲೆ, ಕೂಪದಾನ ಸಂಘ, ವ್ಯವಸಾಯ ಶಿಕ್ಷಣಾಲಯ, ದೇಗುಲ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಣ ಸಂಘ, ಕನ್ನಡ ಮುನ್ನಡೆ ಕೂಟ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುವವರ ಪಿಡುಗು ಅವರಿಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ಆಯಿತು.

ಆದರೆ, ಅವರ ಮನ ಇದೊಂದಕ್ಕೂ ಒಲಿಯಲಿಲ್ಲ ತಾಳಿ, ತಾಳಿ, ನಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಈ ಹಣವನ್ನು ನಾನು ಕೇವಲ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ದೇವರು ನನಗೆ ನ್ಯಾಸರೂಪವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದಾನೆ. ಯಾರಿಂದ ಯಾರ ಮೂಲಕ ನಾನು ಇದನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆನೋ, ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇದನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಡೆಗೆ, ಅವರು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದರು. ದಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮುಹೂರ್ತ ಸಮೀಪಿಸಿತು, ಶಾಸನ ಬರೆಯಿಸಿದರು. “ಬುದ್ಧಿ ಸ್ಥಿಮಿತದಲ್ಲಿದ್ದೆ, ಮಂಕರಾಗಿ, ವಿವೇಚನಾ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಲದೆ, ತಿರುಗುವ ಬಡಪಾಯಿಗಳ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಸ್ಥಾಪಿಸ್ತಕ್ಕದ್ದು—” ಎಂದು ನೇಮಕಮಾಡಿದರು.... ಈಗ, ನೀವೇ ನಿರ್ಧರಿಸಿ....ತಮ್ಮಯ್ಯನವರು ಲಾಯರೆ? ಡಾಕ್ಟರೆ? ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರೆ? ವರ್ತಕರೆ? ನೀವೇ ಹೇಳಿ.

ನಮ್ಮನೆ ಕೊರಿಯ

“ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಸಾರಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಾದರೂ ನಮ್ಮ ರಾಮುಗೆ ಸೀಟುಕೊಡಿಸಲೇಬೇಕು. ಪಂಡಿತ ನೆಹ್ರೂಜಿಯವರು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಕೈ ಕುಲುಕಿದ್ದರು. ನಮಸ್ತೆ ಎಂದು ಅಂದಾಗ ನನ್ನ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಿದ್ದರು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಕೈಲಿ, ಸ್ವಹಸ್ತಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾದರೂ ‘ಸೀಟು’ ಗಿಟ್ಟಿಸಲೇಬೇಕು. ಮೆಡಿಕಲ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಸಾದರೆ ಆಮೇಲೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಎರಡುವರ್ಷ ಓದಿದರೆ ನಂತರ ಸರಿಯಾದ ಮಾವ ಸಿಕ್ಕರೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಮು ಭವಿಷ್ಯ ಪ್ರಕಾಶ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಒಂದರು ರಾಮು ತಂದೆ.

“ ಏನು ಮೆಡಿಕಲ್ ಮೆಡಿಕಲ್ ಅಂತ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೋ ನೀವು. ಬಿ. ಎ. ಆದ ಹುಡುಗನ್ನು ಹೆನ್ನೆರಡು ರೂಪಾಯಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂತವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಓದಿಸುವುದಂತೆ. ಹಾಗೂ ಪ್ಯಾಸಾಯಿತು, ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಆಯಿತು ಅನ್ನಿ, ಆ ಮೇಲೆ? ಬೇನೆ ಬಂದೋರ ಮುಖನೋಡಿಕೊಂಡು, ಅಳೋರ ಹತ್ತಿರ ಕಾಸು ಸುಲಿದುಕೊಂಡು, ಯಾರು ಬಂದು ಯಾವಾಗ ಕರಿತಾರೋ ಅಂತ ಬೆದರಿ ಕೊಂಡು ಬಾಳೋದು.

ಅದರ ಬದಲು ಲಾಯರ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದಿದರೆ ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವನ ಹಾಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹಿಡಿದು ಆರು ದಿನ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆರು ಸಾವಿರ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದಲ್ಲಾ! ಮಿಕ್ಕ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ದಿನ ಊರು ಕೇರಿ ಹಾಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗಣ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಬಹುದಲ್ಲಾ! ಇರೋ ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಲಾಯರ್ ಪ್ಯಾಸ್ ಮಾಡಲಿ. ಬೇಕಾದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಪಂ|| ನೆಹ್ರೂಜಿ ಯವರ ಪರಿಚಯ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಜಡ್ಡಿ ಕೆಲಸಕೊಡಿಸಿ ಇಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿ, ಲೋಕ ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿ!

ಎಂದು ನಮ್ಮಮ್ಮನ ಅಹವಾಲು.

ತಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ವಾಲಿದವರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ದುಡಿಯ ಬೇಕು. ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು ಆಗಲೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಸುಖಕೊಡುತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕನ್ಯೂನಿಸ್ಸು.

ಮಾವನ ಬಲದಿಂದ ಅಮಿಲಾರ್ಥಾರಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಚಾಕರಿಮಾಡಿ, ಹಿಂದೆ ಬಂದೋರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಬ್ಬಿ ತಾವು ವಿಶ್ರಾಂತವಾಗೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರಾಗಿದ್ದವರು. ಮನಸ್ಸು ನೊಂದಿತ್ತು. ಮಗನಿಗೆ ಚಾಕರಿಬೇಡ ಹೇಗೋ ಜನರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಬಾಳ ಬದುಕಲಿ ಎಂಬ ಆಶೆ.

ಅಮ್ಮ ಬಡ ತಂದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸೋದರ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕೋಗಿಲೆ. ಗಂಟಲೂ ಹಾಗೇ. ಅವಳ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಕಾಲ ಹೇಗಪ್ಪಾ ಕಳೆಯೋದು ಅನ್ನೋತಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಧಿ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ನಗಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು. ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಸೌಖ್ಯ ಇರಬೇಕು ಎಂದೆನ್ನುವ ಮನೋವೃತ್ತಿ.

ಬಾಳೇಹಣ್ಣಿನ ಗೂಡೇಲಿ ಬೆಳೆದ ಕೋಮಲ ಮನಸ್ಸು. ಅದೂ ನಂಜನ ಗೂಡು ರಸಬಾಳೆ ಹಣ್ಣಿನ ಗೂಡೇಲಿ ಬೆಳೆದ ಮನಸ್ಸು. ಅಂದರೆ ಮೊಗಲಾಯಿ ದರ್ಬಾರು, ಅತ್ತರ್ ಕಾಲುವೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಚ, ಗಗನ ತಾರೆ, ರೆಕ್ಕೆ ಕುದುರೆ, ಹಾರುವ ಜಂಖಾನ, ಮಾಯಾ ಲಾಂದ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೇವಲ ಬಲದ ಬಲ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಜಾಣತನ, ಬುದ್ಧಿ ಚಾಲ್ತುಕು ಇವಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಇರಬೇಕು, ಎನ್ನುವ ಹೆಂಗರುಳಿನ ಹೆಂಗಸು.

ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ ಆಶೆ. ನಾನು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ನಾನು ಗಣ್ಯ ನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ಇತರರು ಹೊಗಳುವಂತೆ ಜೀವಿಸಬೇಕು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಕರು, ಅಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸಲಹೆ, ನನ್ನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಕೊರಿಯಾದಂತೆ ನಾನು. ಬಿ. ಎ. ಪ್ಯಾಸಾದದ್ದೇ ತಪ್ಪು. ನವಾಸಾಗಿದ್ದರೆ ಸುಖವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಹಾಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ಒಂದೇ ಆಶೆ. ನಾನು ಕಲಿತಿದ್ದನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ನನ್ನಂತೆ ಇತರರಿರಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಆದರ್ಶಜೀವನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಶಾಲೆ ಇಡುವುದೇ ಲೇಸು. ಎಂದು ನನ್ನ ಆಶಯ.

ಕೊರಿಯಾಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟೆ. ತನ್ನ ವಾಡಿಗೆ ತಾನು ಇತರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಹಿತಜೀವನ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ. ಆದರೆ ಒಳಗೆ ಅಮ್ಮನ ಕಾಟ ಹೊರಗೆ ಗುಮ್ಮನ ಕಾಟ ಅಂದಹಾಗೆ, ಇತ್ತ ಉತ್ತರ ಅತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ಅಂತ ಮಿಕ್ಕವರು ವಾಲು ಮಾಡಿ ಹೊಡೆದಾಡಿದ ಹಾಗೇ ಅಲ್ಲವೇ?

ನನಗನ್ನಿಸಿತು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು. ಅಂದು ಇಬ್ಬರೂ ವಾಗ್ವಾದ ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗ ನಾನು ತಿರುಗಿಬಿದ್ದೆ. ನಾನು ಡಾಕ್ಟರೂ ಆಗುಲ್ಲ. ಲಾಯರೂ ಆಗುಲ್ಲ. ಸುಖವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿಕೊಂಡು, ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ, ಜ್ಞಾನ ದಾನಮಾಡುವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದೆ, ಜೋರಾಗಿ, ರೋರಾಗಿ.

ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಒಬ್ಬರ ಮುಖ ಒಬ್ಬರು ನೋಡಿದರು. ಒಬ್ಬರ ಹುಬ್ಬಿನ ಜತೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹುಬ್ಬು ಎದ್ದಿತು. ಇಬ್ಬರ ಗಲ್ಲಗಳಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ತರಹ ಗುಳಿಬಿದ್ದಿತು. ಆ ವರ್ಷ ನನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಜುಲುಂ ಮಾಡಿ. ನಾನು ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ, ಹುಡುಗಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ, ಮಾವನ ಸೋಫಾದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಮೇಲೆ.

ಈಗ ಡಾಕ್ಟರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಓದುತ್ತಾ, ಲಾಯರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದೂದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ಪಿಲ್ಸ್ ಬರಿ ಆಗುತ್ತೀರಿ ಅಂದರೆ ಅಂತ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹಾ ಖುಷಿಯಾಗುತ್ತೆ. ಜಾರ್ಜ್ ಸ್ಪಿಲ್ಸ್ ಬರಿ ಎಂಬ ಡಾಕ್ಟರಾತ, ಒಂದು ಚೂರು ಮೊಳೆ ಹಿಡಿದು ಅದು ಇಂತಹವನದು ಎಂದು ಲಾಯರುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಒಂದು ಕೂದಲು ಹಿಡಿದು ಇದು ಇಂತಹವರದು ಎಂದು ನಾನು ಲಾಯರುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಆ ಚಂದ್ರಾರ್ಕ್ ಕೀರ್ತಿ, ಅಷ್ಟೇ ಹಿರಿದಾದ ಸಂಪಾದನೆ. ಅಲ್ಲವೇ?

ಈಗ ಸಿಂಗ್‌ಮನ್ ರೀ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ? ನೀರು ನೀರೇ ಒಂದು, ನೀರು ಬಡಿದ ಕೋಲೇ ಒಂದು ಎಂದು ಗಾಡೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ, ವಾಮ ಪಾರ್ಶ್ವದವರು ಬಲಗಡೆಯವರು ಶಾಂತಿ ಸನ್ನಾಹಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರೆ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೆಲ್ಲಿ ಸೂತಕ ಎಂದು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಝಾಡಿಸಿ ಪಾನ್‌ಮನ್‌ಜೋದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ, ಅವನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಹಾಗೇ ಅಡ್ಡಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ಅದಕ್ಕೇ ನನಗನ್ನಿಸೋದು, ಕೊರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಿಂಗ್‌ಮನ್‌ನನ್ನು ಹದಬ್ಬಿನಲ್ಲಿಡ ಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಚೆಂದುಳ್ಳ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಟ್ಟಲೇಬೇಕು. ಮುದುಕ ಅವ. ಚಪಲ ಹೆಚ್ಚು, ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮೂಲೆಗೆ ಕೂರಿಸಿದರೆ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮ.

ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮ ಅರಿತ ಈ ಮೂಲನೀತಿಯನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸ ಬಾರದೆ ಎಂಡೆನ್ನಿಸಿದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರದ ಅಂಶವೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. (ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.) ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಇದು ಮೂರ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರವಾದರೆ—ಅದರಿಂದ ಲೋಕಶಾಂತಿ ದೊರೆತರೆ—ನಾನು ಧನ್ಯ.

(ಸಿಂಗ್‌ಮನ್ ಕುಮಾರ್)

[ಇದು ನಾನಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಲಗೈಯಂತಿರುವ ದ್ರೋಹಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಬರೆಯಲು ಆಗದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಮೊದಲಿದ್ದೋಳೇ ವಾಶಿ, ಎಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದಳು ಎಂಬ ಗಾಡೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸಂ.]



ಆಹ! ಎಂಥ ಪಾಂಡಿತ್ಯ !

ಇದೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಡೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ 'ಮೂರು ಮಾರು' ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ಬಹಳ ಜಾಣತನದಿಂದ ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಭಾಷೆಗಳು ಬೆರೆತು, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾದ ಕವನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಏ ಎಂಬ ಮೊದಲ ಅಕ್ಷರ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲೂ ಬ್ರೆಸೀಲ್‌ನಲ್ಲೂ, ಆ ಜನರು ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಬಳಸುವ ಒಂದು ಪದ! ಎರಡನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ಅಕ್ಷರ ತಾ, ಐದನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯ ಐದನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಗಂ, ಇವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲೂ ಜಪಾನಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀನು, ಮೀನು, ಗೋಂದು ಗೀಂದು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹೊತ್ತು ಮಾತುಗಳು!

ಹಾಗೆಯೇ ಗೋಬಂ, ತೋಸೀ, ಹೆಂಡಿ, ದಾಕಂ, ಗೋಗಂ, ಮೊದಲಾದ ಪರಭಾಷಾಪದಗಳನ್ನು ಕವಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಪಾಮರತ್ವವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಗೆಡಹಿದಾನೆ. "ಕಮಿಷನು" ಎಂಬ ಅಧುನಿ ಕೋಪಾಯರತ್ನವನ್ನು ಈ ಕವಿ ಪುಂಗವನು, ಒನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯ ಒನೆಯ ಅಕ್ಷರವಾದ "ಕೆ" ನಿಂದಲೂ, ಲನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿನ "ಮಿಷ"ನಿಂದಲೂ, ಳನೆಯ ಪಂಕ್ತಿಯ ಒನೆಯ ಅಕ್ಷರ "ನು" ಅಥವಾ ಒನೆಯ ಅಕ್ಷರ 'ನು' ಅಥವಾ ಗುನೆಯ ಅಕ್ಷರ 'ನು' ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬಹು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಒಳಗೆಡವಿದಾನೆ! 'ಮುಖಗಳು' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಖಗ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ, ಚಿಪ್ಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ! ಕಂಬಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಬ, ಹಿಡಿ ಎಂಬದರಲ್ಲಿ ಹಿ, ಇಗೋ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗೋ ಎಂಬ ಹಸು ಸೂಚಕ ಪ್ರಯಾಣ ಸೂಚಕ ಪದ—ಹೀಗೆ, ಪಂಡಿತರು ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಚಮತ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. "ಪಾಟಾಳಿ"ಯವರು ಹೀಗೆಯೇ ರಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅವರು ಎರಡನೆಯ ಭೂವಲಯವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು.

—ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ದಾನಿಗಳೆ !

ನಮ್ಮ ಇಂಡಿಯದೇಶ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಗುರು; ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಷ್ಟ್ರ; ಅಹಿಂಸೆಯ ತಾರೂರು. ಉಪವಾಸವೇ ನಾವು ಬ್ರಿಟೀಷರಮೇಲೂ ನೆಹರೂರವರ ಮೇಲೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ. ಬಳ್ಳಾರಿಯನ್ನು ಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿಯನ್ನು ರುಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಕಾನೂನನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ತ್ಯಜಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೂ, ನಂಬರ್ ಕೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಉಪವಾಸ ವ್ರತ! ಅದೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೋದಂಡ.

ಅಂದಮೇಲೆ, ದೇಶೀಯ ಉದ್ಯಮವಾದ, ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆಯಾದ, ಈ ಕಸಬಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೂ ಶಿಕ್ಷಣಕೊಡದೆ ಇರುವುದು ಶೋಚನೀಯ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ, ಎಂಬ ಕೂಗಿಗೆ, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಇಂಥ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದೂ, ಒಂದು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯ.

ತಡಿಕೆ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ೨೦೦, ೩೦೦ ಷೆಡ್ಡುಗಳಿದ್ದರೆ, ಸಾಕು, ಒಂದು ಶಾಲೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ೨೧, ೪೨, ೬೪, ೭೨, ೧೦೮ ಹೀಗೆ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಲು ಕಲಿಯ ಬಹುದು. ಆ ಮರಣಾಂತ ಉಪವಾಸ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅದನ್ನೂ ಕಲಿಯಲಿ; ಕಲಿತು ಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗಲಿ, ಬೇಡವೆಂದವರಾರು?

ಇವಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಂದಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಉಪವಾಸ ಸಂದರ್ಭ, ಉಪವಾಸ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಗುಪ್ತೋಪವಾಸ, ಸುಪ್ತೋಪವಾಸ, ಉಪವಾಸಾಸನ, ಉಪವಾಸನೆ, ಉಪವಾಸವನ್ನು ಆಗಾಗ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡುವ ಬಗೆ, ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿ ಪಿತ್ತ ಶುದ್ಧಿ, ಉಪವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಇರಬೇಕೆ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಡಿಸಬೇಕು.

ಆ ಮೇಲೆ,--ಪ್ರಚಾರ! ಪ್ರಚಾರವೇ ಉಪವಾಸವ್ರತಿಗಳ ಪ್ರಾಣವಾಯು. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಟಗಾರ ಬೋರ್ಡಿನ ಮೇಲೆ ೫೦, ೬೦, ೯೦, ೯೯ ಎಂದು ತನ್ನ ಓಟದ ಸಂಖ್ಯೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅದ್ದರಿಂದ, ಇಂಥ

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕರನ್ನೂ ತಯಾರುಮಾಡಬೇಕು. ಫೋಟೊ, ಚಲನ ಚಿತ್ರ, ಗೋಡೆ ಬರಹ, ರಸ್ತೆಲಿಖಿತ, ಲಾವಣಿ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ, ಸ್ಲೋಗನ್ನುಗಳು, ಕೂಗನ್ನುಗಳು, ಕೀಜೇಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಟೈಂಟೀಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಚಾರಪ್ರವೀಣರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಳೆ, ಏಕೆ, ಇಂದೇ ಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು.

ಮತ್ತೆ ಇತರೇ ಪರಿಕರಗಳು. ನಿಂಬೆ ತೋಟ, ಹುರಿಗಾಳಿನ ತಯಾರಿಕೆ, ವೈದ್ಯರ ಕೊಠಡಿ, ಗುದ್ದಲಿ ಪಿಕಾಸಿ ಬಾಣಲಿ, ಬಾವುಟ ತೋರಣ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಬುಧನಾಡಿ — ಮುಂತಾದವು ಅನಿವಾರ್ಯ.

ವಾನಿಗಳೂ ದೇಶಭಕ್ತರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಂತರಾದರೂ ಇಂಥ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಗಾಗುವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನೊದಗಿಸಿದರೆ, ನವಭಾರತ ಸೃಷ್ಟಿ ನಾಳೆಯೇ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ.

—ಕೇಶವ.

ಭಾರತ ಭವಿಷ್ಯದ ಬೆನ್ನುಮೂಳೆ ಬರೆದು

ಒಂದು ಗೋಳಾಕಾರದ ಗಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸೂತ್ರವು ಚದರಳತೆಯ ಸೂತ್ರ

* * *

ಕಪ್ಪಿಗಿರುವ ವಸ್ತು ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉಷ್ಣ ಇದ್ದಿಲು ಮತ್ತು ಮಡಕೆ.

* * *

ಫಾರೆನ್‌ಹೀಟ್ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯು ಕರಗುವ ಒಂದು ಉಪ್ಪು ಅಥವಾ ಸಕ್ಕರೆ ಆಗಿದೆ.

* * *

ರಸ ಸಿಂಧೂರ (Red oxide of Mercury)ವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ತರಹ ವಾಸನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂಗನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು.

* * *

ರಸಸಿಂಧೂರವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿದಾಗ ಮೊದಲು ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ನೀಲಿ ಲಿಟ್‌ಮಸ್ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಉಪವಾಸ ಸಂಘ

“ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಘ”ದ ಚಳುವಳಿಯಿಂದಲೂ ಅವರು ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬಳಿ ನಿಯೋಗ ಹೋಗಿ ಪಡೆದ ಭರವಸೆಗಳಿಂದಲೂ ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಹುರುಪುಗೊಂಡು, ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ “ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗದ ಉಮೇದುವಾರರ ಸಂಘ” ಒಂದು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿದೆ.

1. ಶೇವಣಾತಿ ಹಣವನ್ನೂ ಚುನಾವಣಾ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ೭೫ರಷ್ಟನ್ನೂ, ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಲೇ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಿದೆ.

2. ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗದ ಉಮೇದುವಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯನ್ನೂ ಕೌನ್‌ಸಿಲನ್ನೂ ಕೂಡಲೇ ರಚಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಅದರ ಸದಸ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಮಾಹೆಯಾನಾ ೧೦೦ ರೂ. ಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ಎರಡು ಸಭೆಗಳ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ, ಸರ್ಕಾರ ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂದೂ ಕೋರಿದೆ.

3. ತಾವು ತಯಾರಿಸಿರುವ ನಂಟರಿಷ್ಟರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಲೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಸರ್ವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು.

4. ತಾವು ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಚುನಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ಅನೇಕರು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಆ ರೀತಿ ಆ ದಿನ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದವರ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಈಗ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪರ ವೋಟು ಮಾಡಿದಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

5. ಹೀಗೆ, ಈ ನಾಲ್ಕು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾದ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸದೆ, ಸರ್ಕಾರ. ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ, ಬಡ ಉಮೇದುವಾರರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಕಾಲ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಿ, ರಾಜಕೀಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿ, ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪುನಃ ಫಲೆಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

—ಆದಿಶೇಷ.

ದಿ, ಕೆನರಾ ಮ್ಯೂಚುವಲ್ ಎಶೂರೆನ್ಸ್ ಕಂಪೆನಿ, ಲಿ.

ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ : ಉಡುಪಿ, ದ. ಭಾರತ.

ಸ್ಥಾಪನೆ : ೧೯೩೫

— : 0 : —

ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುಖ ಪಡೆಯುವುದು
ನಿಮ್ಮ ಹಕ್ಕು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದಮಾರ್ಗ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು

“ ಕೆನರಾ ಮ್ಯೂಚುವಲ್ ” ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುವ

ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು

ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿರಿ.

The Canara Mutual Assurance Co., Ltd.,

Head Office : UDIPI (S. India)

Estd : 1935

ಕೊರವಂಜಿ

ಏಕೇವೇಟಿ : : ಬೆಂಗಳೂರು 2

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ಮೂಲಕ ರೂ. ೩—೦—೦

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ಕೇವಲ ಅಣೆ ೦—೪—೦

NEWS AGENTS

— 0 —

(1) APPA & SONS,

Murbad Road,

Kalyan, Bombay,

(2) Mr. K. MUNISWAMI PILLAI,

Robertsonpet, K.G.F.,

(3) N. M. SUBBÁ RAO,

Sringeri.